

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inserati petih vrst á 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopolne sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Rokopisov se ne vrata.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1-50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
12 mesecev	6 mesecev	in Ljubljani	po pošti	in Ljubljani	po pošti
12	6	Din 240—	Din 240—	Din 360—	Din 360—
6	3	120—	120—	180—	180—
3	1	60—	60—	90—	90—
1	—	20—	20—	30—	30—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačila.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno 100 po nakazilu.
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Radičev povratek.

Kakor je bilo pričakovati, se je Radič povrnil v Jugoslavijo, ne da bi mu nova vlada kot veleizdajalcu delala pri tem najmanjše zapreke. Z njegovim povratkom je stopila naša država pred usodno alternativo. Od ujedinenja do danes ni bilo v našem političnem življenju momenta, ki bi tako kategorično zahteval od celokupne jugoslovanske javnosti, naj dobro premisli, kam vodi politika razkrajanja in izpodkopavanja državnih temeljev in naj se končno odloči, ali hoče živeti v enotni državi, ki ima vse pogoje za razvoj in napredek, ali pa želi razkosati to, kar smo ustanovili s tolikimi mukami in žrtvami na razvalinah bivše habsburške monarhije. Pred to odločitvijo stoji naš troimeni narod navzlic formalnemu ujedinenju že vsa poveljna leta. Vprašanje edinstva in nadalje usode enotne Jugoslavije je bilo na dnevnem redu politične strankarske borbe ves čas, odkar žive Srbi, Hrvati in Slovenci pod eno streho. Toda doslej je bilo to vprašanje strogo internega, parlamentarnega in medstrankarskega značaja. Z Radičevim prihodom pa se je preneslo na široko polje mednarodne politike, v kateri odločitev na eni strani komunistična internacionala, na drugi pa zapadna demokracija, HRSS na čelu z Radičem ni več stranka, ki se bori v okvirju parlamentarizma za svoj politični program, temveč ona je podružnica tiste mednarodne politične organizacije, ki je zapisala na svoj prapor brezobzirno boj zapadnim državnim tvorbam in obstoječemu družabnemu redu izven sovjetske Rusije. Tako smo torej doživeli unikum v zgodovini političnega življenja, da sede v parlamentu demokratične države, v parlamentu kraljevine poslanci, ki niso samo republikanci, temveč celo sovjetski ekspozienti in agenti.

Značilna in za razvoj dogodkov usodna je Radičeva samozvest, s katero je odgovarjal na potu iz Maribora v Zagreb na vsa vprašanja glede njegovih načrtov. V novo vlado ima balkanski Lenin popolno zaupanje. Hoče jo podpirati, da omogoči smoteni razvoj načrtov, ki so merodajni za politiko HRSS. Hrvatsko narodno zastopstvo bo v parlamentu podpiralo Davidovičev kabinet, dokler bo treba. Vse drugo bomo videli. Kaj pomeni ta cinčna izjava? Kaj pomenijo Radičeve besede, da se bliža HRSS svoji zmagi? To pomeni, da bi Jugoslaviji kot kraljevini in enotni demokratični državi dvanajsta ura. To pomeni, da ni v nevarnosti samo vidovdanska ustava, samo država kot pravna in politično-administrativna celota, temveč ves družabni red, vse to, kar tvori temelj vsake zdrave družbe in kar je neobhodno potrebno za mir, red in napredek naroda. Z Radičevim prihodom odpira Jugoslavija na stečaj vrata komunistični propagandi in prevratnim pokretom, daje popolnoma proste roke in svobodno voljo elementom, ki so kot plačani boljševiški agenti zainteresirani na tem, da Jugoslavija razpade in da zavzda anarhija. Morda je še prezgodaj govoriti o socialni revoluciji, ker naše kmetijske in delavske mase še niso zrele za to, toda začetek razkrajanja družabnih sil in stanovske borbe v smislu bodoče diktature proletarijata je bil storjen v trenutku, ko je Radič kot pooblaščenec tretje internacionale stopil na jugoslovanska tla.

Nas sotrudnik je imel nedavno priliko razgovorjati z Radičevim pristajšem iz krogov zagrebske komunistične omladine. Na vprašanje, kakšen pomen ima Radičev povratek iz Moskve za razvoj naših političnih dogodkov, mu je ta odgovoril: Za odpor proti obstoječemu kapitalističnemu družabnemu redu in enotni državi kot njega nositeljici kolosalen. Radiča vsi komaj pričakujemo, ker vemo, da se vrne s točnimi navodili, kaj in kako nam je storiti, da pride v Jugoslaviji in na Balkanu sploh do stanja, ki bi omogočilo uspešnejši komunistični pokret. Doslej smo se mo-

Vlada ima napram Radiću vezane roke.

Seja ministrskega sveta povodom Radičevega prihoda. — Nastop generala Hadžića. — Prva klavzula pogodbe med vlado in HRSS.

— Beograd, 12. avgusta. (Izv.) Vest o Radičevem prihodu v državo in Zagreb se je včeraj razširila v Narodni skupščini med Pribeževićevim govorom okoli pete popoldne. Prvi so raznesli novinarji, ki so iz Ljubljane prejeli telefonsko obvestilo, da je pasiral Radič ob 14. državno mejo pri Mariboru in da prispe v Zagreb ob 18. Vest se je razširila po skupščini z bliskovito hitrostjo. Mnogi poslanci niso hoteli verovati v vest. Radičevci so stopali v skupine ter se posvetovali. Nekateri so odhajali na pošto. Kmalu nato so sami potrdili istinitost vesti. Ob 18. je govoril podpredsednik HRSS g. Predavec že telefonično s samim Radičem, ki ga je osebno obvestil, da je prisel v Zagreb in da je zadovoljen z deklaracijo vlade in z diskusijo v parlamentu. G. Predavec je izjavil, da se tekom razgovora z Radičem ni dotaknil vprašanja njegovega prihoda v Beograd. To poročilo in Radičev prihod se je komentiral v vseh krogih. Govorilo se je o tem, ali bo Radič preganjali in zaprt. Vse je povpraševalo, kaj bo storila vlada. Pod pritiskom teh vprašanj se je vlada setala ob 20. v ministrski sobi Narodne skupščine na kratko sejo, na kateri je notranji minister Nastas Petrovič poročal o prihodu Stepana Radiča v Zagreb. V zvezi s tem je vlada razpravljala o Radičevih dejanjih, radi katerih je državni pravdnik dvignil obtožbo proti Radiču. Vlada je sklenila, da ga ne bo zaprla in da ga ne bo sodnijsko preganjala. Vlada se bo izgovarjala, da nima v to od skupščine mandata. Na tej točki in na tem vprašanju se izpolnjuje tisti sporazum med vlado in Radičevimi strankami, ki vlado obvezuje, da ne stori Radiču ničesar žalega. Vlada proti Radiču ne sme na-

Današnja seja Narodne skupščine.

Sprememba veleposestniške odredbe v Bosni. — Vprašanje podpore poplavljenecem. Deklaracijska debata se zaključi danes.

— Beograd, 12. avgusta. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine je bila odpravljena ob pol 10. Pred prehodom na dnevni red je bil prečitan predlog g. Voje Lazića in drugov, da se proglasi za nujnega zakonski predlog o spremembi beglovske odredbe v Bosni in Hercegovini. G. Voja Lazić je dobil besedo, da objasnijo nujnost tega predloga. Za njim je govoril minister za agrarno reformo g. Ivan Veselj, ki je izjavil, da sprejema nujnost tega predloga. Predlog je bil na to sprejet, na kar je tajnik prečital predlog posl. Stanovnika in drugov o pomoči prizadetim po zadnjih poplavalih. Minister poljoprivrede in vod dr. Fran Kulovec je odgovarjal na vprašanja g. Lazića o nujni pomoči poplavljenecem. Dr. Kulovec je izjavil: Ko sem dobil prve podatke o tej nesreči v soboto popoldne, sem takoj naročil organom ljubljanske oblasti, da zberejo vse podatke. Ministrski svet je na svoji nedeljski seji dovolil kot prvo pomoč pol milijona dinarjev. Dr. Krizman pripominja: To

rali pod pritiskom zakona v zaščito države omejiti le na tajno delovanje, ki ni moglo imeti uspeha, ker nismo smeli s svojimi idejami, zlasti pa ne z revolucijonarnimi metodami med ljudstvo. Čim pa se povrne Radič, ki mu nova vlada ne sme delati zaprek, ker je odvisna od njegove milosti, so odstranjen vse ovire in uspeh našega dela je siguran. Naravno, da Radič ne bo takoj odkril svojih načrtov. Tretja internacionala ni tako nes pametna, da bi stopila z zapadno buržoazijo v odkrito borbo, dokler niso mase zadostno pripravljene. Zato bo Radič podpiral novo jugoslovensko vlado, toda samo pod pogojem, če ga ne bo ovirala pri delu. Za nas je glavno povzročiti v državi

stopiti ali ga zatvoriti, ker sicer pade v parlamentu.

V skupščini pa se je opazilo, da se je včeraj po peti uri pojavil vojni minister general Hadžić, ki prejšnje dni ni prisostvoval sejam Narodne skupščine radi političnega značaja debate. Poiskal je takoj ministrskega predsednika Davidovića in se z njim razgovarjal o Radičevem prihodu. Vojni minister je zahteval, da se proti Radiču uvede sodnijsko postopanje v zvezi z njegovimi dejanji, s katerimi je zakrivil znane neredne in protizakonitosti v vojski in med hrvatskimi rekruti. Kaj je Davidovič odgovoril generalu Hadžiću, ni znano.

Vlada bo poskušala storiti vse, da Radičev prihod ne bi vplival na njen obstoj. Že včeraj je ministrski predsednik Ljuba Davidović prosil voditelje HRSS, da pripravijo Radiča do tega, da pride v Beograd in da pove v Narodni skupščini vse, kar hoče in kar želi. Davidović je pripravljen dati Radiču vse garancije za njegovo osebno varstvo. Tukajšnji politični krogi ne verujejo, da se Radič odzove temu povabilu.

Radičev prihod ni iznenadil poslancev NRS in Samostalnih demokratov. V teh strankah se je vedelo, da spada prost dohod voditelja HRSS v klavzulo tajnega sporazuma med sedanjo vlado in HRSS. Radikalni pričakujejo, da se vlada opraviči pred parlamentom, ter da se tudi pri tej priliki pokaže, kako je ta vlada »po milosti božji in volji Stepana Radiča«. Splošno razmerje med vlado in Radičem pa mora ostati takšno, kakor ga bo diktiral Stepan Radič. Z ozirom na Radičev prihod se jača prepričanje, da se bo moral sedanjí paradoksalni provizorij na državni upravi prav kmalu likvidirati.

lasti. Minister je odgovarjal, da je odredil zbiranje točnih podatkov in da bo storil vse, da se ljudstvu odpomore. G. Mita Dimitrijević bi bil zadovoljen, ako se to vprašanje spravi pred ministrski svet in sicer kot nujno vprašanje, ker je v Južni Srbiji v tem oziru prišlo že do nevarnega položaja. Glad preti številnim selom. Narod s skrbjo pričakuje zime.

Nato je predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović predlagal prehod na dnevni red: nadaljevanje predtresa vladne deklaracije. Predno je dal predsednik prijavljenim govornikom besedo, je sporočil, da je dobil od strani vladnih poslancev predlog, da se po členu 41. skupščinskega poslovnika določi trajanje deklaracijske debate. Zadržali so se ključ: Ali je to parlamentarna vlada? G. Jovanović je nadaljeval: Ker je sedaj ustaljena praksa, da se o tem predlogu rešuje brez pretresa, stavi predlog na glasovanje. Poslanci so glasovali z vstajanjem. Večina poslancev je obsedela in se potemtakem pretres o vladni deklaraciji zaključil danes. Z ozirom na ta izid glasovanja so nastali v skupščinski dvorani veliki nemiri.

Nato je bila dana beseda prvemu govorniku Dušan u Pelešu, radikalnemu poslancu iz Hrvatske in bivšemu ministru. Dr. Peleš je imel značilen govor v duhu politične pomirljivosti Srbov in Hrvatov, katero je on vedno zagovarjal, odkar stoji na politični pozornici. Njegov govor je bil dokumentiran s pozivom na zgodovinska dejstva o položaju Hrvatske. Kljub temu pa je govornik prepričan, da zadnji na-

stop HRSS, posebno njen vstop v III. internacionalo, ne predstavlja nobenega koraka naprej, temveč korak nazaj. V zvezi s tem je kritikoval tudi sedanjo vladno deklaracijo, če tudi je doprinesla po njegovem mnenju mnogo pripravljenosti za pomirjenje in bratski sporazum Srbov in Hrvatov.

Za dr. Pelešem je vstal poslanec samostojne demokratske stranke g. Veselav Vilder in govoril proti tolmačenju čl. 41. skupščinskega poslovnika v smislu predloga vladnih poslancev. Predsednik skupščine g. Ljuba Jovanović je polemiziral z g. Wilderjem v pogledu tolmačenja imenovanega člena in izjavil, da usvaja vladni predlog, ki da je umesten. Svoje tolmačenje, ki je različno od onega g. Wilderja, stavi predsednik skupščine na glasovanje. Za časa tega ponovnega glasovanja je vlada v skupščini prilična vznemirjenost in se je moglo opaziti, da so radikali in samostojni demokrati demonstrirali proti predsedniku Ljubu Jovanoviću, ki je osvojil stališče vlade.

Na to je govoril še poslanec radikalne stranke, g. Milan Simonović, nakar je bila seja točno ob 12. zaključena in se nadaljuje ob 16. Ker se bo danes zaključila debata o deklaraciji, bo popoldanska seja gotovo nenavadno dolga, ker je pripravljenih veliko število govornikov radikalne, samostojne demokratske stranke. Razen tega pa je prijavljenih še tudi nekaj davidovičevcev in bo na koncu tih pred glasovanjem, ki se bo vršilo po imenitno, govoril tudi šef radikalne stranke g. Nikola Pašić.

Vlada pade v treh dneh?

— Zagreb, 12. avgusta. (Izv.) Današnji »Jutarnji list« poroča, da se je njegov dopisnik razgovarjal z bivšim ministrom dr. Janjičem, ki se je izrazil o situaciji takole: »Naša situacija se je izboljšala. Vlada bo padla v treh dneh, ker jo bo strmoglavil Radič. Mislil sem odpraviti za nekaj dni na letovišče, toda ostanem tu, ker sem prepričan, da homo v dveh ali treh dneh zopet morali razpravljati o situaciji. Uverjen sem, da zopet dobimo vlado v svoje roke.

Vlada razpravlja o Radičevem prihodu.

— Beograd, 12. avgusta. (Izv.) Snoči je imela Davidovičeva vlada sejo, na kateri je razpravljala o situaciji, ki je nastala vsled Radičevega povratka v domovino. Seje se je udeležil tudi vojni minister general Hadžić. Zatrjuje se, da je Hadžić zahteval, da vlada nastopi proti Radiču. V ministrskem svetu so nastala radi tega vprašanja nesoglasja. Splošno se sodi, da izzove Radičev prihod in stališče vlade napram Radiču v vladnem krilu krizo. V nekaterih političnih krogih zatrjujejo, da je nenadni povratek kralja v Beograd v zvezi z novo krizo, ki se pojavlja na obzorju.

Odmevi Radičevega prihoda.

— Beograd, 12. avgusta. (Izv.) O Radičevem prihodu priobčujejo glasila nacionalne opozicije zelo obsežne komentarje ter poročila, v katerih opisujejo radovednemu beogradskemu občinstvu podrobnosti Radičeve poti od Maribora do Zagreba in o včerajšnjem večeru v Zagrebu. Neutralna »Politika« pa namiguje danes, da se lahko pričakuje vladni padec v najkrajšem času. Značilen je molk blokaških listov, od katerih poroča le »Pravda«, in še to na tretji strani v prav kratki notici, da je na včerajšnji ministrski seji notranji minister poročal o Radičevem prihodu. Radičev prihod je poostiril splošno parlamentarno situacijo. Na današnji seji govori bivši predsednik vlade in šef NRS g. Nikola Pašić, kojega govor se splošno pričakuje za največjim inte-

resom. Vlada je sklenila, da zavrti z današnjo sejo deklaracijsko debato, kar pa je odvisno od opozicije. V slučaju, da opozicija ne pristane na to, bo vlada predlagala konec debate potom skupščinskega sklepa. Na današnji seji bo pozicija vložila tudi številne interpelacije.

RAZMEJITEV MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO.

— Rim, 12. avgusta. (Izv.) Današnja »Tribuna« javlja, da so se končala razmejitvena dela med italijansko in jugoslovensko komisijo v Opatiji. Vrh Triglava ostane jugoslovenski. Pri Cerknici je dosegla korektura, glasom katere pripade Cerkniško jezero Jugoslaviji. Sporno ozemlje pri Planini se izpremeni v politično vprašanje, o katerem bosta razpravljali italijanska in jugoslovenska vlada. Komisija bo sedaj nadaljevala delo na terenu.

Borzna poročila.

Zagrebska borza.
Dne 12. avgusta. Sprejeto ob 13.
Devize: Curih 15.2075—15.3075, Praga 237.90—240.90, Pariz 455—460, Newyork 80.13—81.13, Milan 363.65—366.65, London 367—370, Dunaj 0.1129—0.1149.
Valute: dolar 79.25—80.25, lira 361 do 364.
Efekti: 7% invest. posojilo 1921 64, 2½% drž. renta za ratno štetu 122—235, Ljubljanska kreditna 225—230, Centralna banka 33—37, Hrv. eskomptna banka 122 do 124, Kreditna banka, Zagreb, 122—125, Hipotekarna banka 63—64, Jugobanka 110 do 115, Praštediona 915 —, Eksploatacija 110 do 112, Sečerana, Osijek, 1090—1110, Isis d. d. 80—81, Nihag 84—86, Gutman 695 do 705, Slaveks 285, Slavonija 95.5—96, Strojne tovarne 150 —, Trboveljska 480 —, Vevče 120—127.50.

INOZEMSKA BORZA.
— Curih, 12. avgusta. Današnja borza. Beograd 6.60, Praga 15.65, Newyork 5.30, London 24.12, Pariz 30.—, Milan 24.—, Ber. lin 1.255, Dunaj 0.00745.
— Trst, 12. avgusta. Predborza: Beograd 27.35—27.45, London 100.45—100.60, Pariz 125.50—126, Newyork 22.05—22.125, Curih 416—418, Dunaj 0.0311—0.0313, Praga 65.25—65.75.
— Dunaj 11. avgusta. Devize: Beograd 884—888, London 323.900—324.900, Milan 3214—3226, Newyork 70.935—71.185, Praga 2105—2115, Curih 13.435—13.485.
Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 883—889, lira 3220—3240, češka krona 2092—2108.

Vtis Pribečevičevega govora.

Jasna logika njegovih argumentov. — Demaskiranje klerikalizma. — Dr. Marinković molči o reviziji ustave.

— Beograd, 12. avgusta. (Izv.) Z večeršnjimi govori je dosegla deklaracijska debata nekaj vrhunec. Oba govornika, tako zastopnik Davidovičeve vlade, zunanji minister dr. Voja Marinković, kakor govornik opozicije Svetozar Pribečevič sta govorila v stvarnih mejah in na najmeradajnejši način. Dr. Marinković je skušal braniti vlado in položaj države, kakor je pač mogel. Njegov govor pa je kljub resnosti in stvarnosti napravil mučen vtis. Poslanci so dobro čutili, da ni mogel pobiti argumentov opozicije o slabosti sedanje vlade in o praznini njene deklaracije. Karakteristično za položaj in za vlado je, da dr. Marinković ni mogel in ni hotel jasno povedati, kaj misli vlada z ustavo in ali je za revizijo. Poslanci so komentirali dr. Marinkovičovo izjavo, da je vlada pripravljena poslušati Radića, če pove kaj pametnega. Dr. Marinković je tu pozabil povedati, ali je Radić doslej kaj pametnega povedal in kaj misli vlada o Radičevem dosežanju delovanju.

Deklaracijska debata je dosegla

svoj pravi višek z velikim govorom Svetozarja Pribečeviča, ki ga je celokupna skupščina od začetka do kraja poslušala z najglobljo pozornostjo. Ta govor je trajal dve uri in pol. Frapiral je z jasno logiko in z doslednostjo idej. Tudi Pribečevič taktični nasprotniki, zlasti iz vrst Davidovičeve stranke, so priznali, da spada Svetozar Pribečevič med najbolj goreče apostole ideje državnega in narodnega edinstva. Sijajna retorika njegovega govora je fascinirala prijatelje in neprijatelje. Opazilo se je, kako točno je demaskiran klerikalizem in njegova pogubnost za našo državo. Skoro celokupna skupščina je pritrjevala tistim odstavkom njegovega govora, v katerih je grajal sestavo vlade, ki je izročila prosvetno ministrstvo, torej vzgojo omladine in bodočih državljanov klerikalnemu Korošču. Svetozar Pribečevič je včeraj na dokumentaren način podčrtal vse nedostatke in nezmogljivost sedanje situacije. Njegov govor je pojačal opozicijo in jo strnil v še krepkejšo zagovornico državnega in narodnega edinstva.

Svetozar Pribečevič o klerikalizmu.

V svojem včerajšnjem govoru o deklaraciji Davidovičeve vlade je šef samostalnih demokratov izpregovoril sledeče resnice o klerikalizmu v Jugoslaviji:

Slovenski klerikalci so prevzeli vse privredne resorte. Ne bi temu oporekali, ako bi bili ti gospodje strokovnjaki v teh vprašanjih. Toda g. Vesenjak mi bo moral sam priznati, da ni strokovnjak v zadevah agrarne reforme. Gospodje od SLS, ali kakor jo nazivljajo radičevci »popovska stranka«, so prevzeli ta ministrstva, da pokažejo g. Davidoviču, da so močni v sedanjem položaju. Toda ne samo gospodarske resorte imajo oni v rokah, ampak tudi našo prosveto, ki ji stoji na čelu šef klerikalizma in ultramontanske shizme. G. Davidovič, ki ima pred očmi napredno učiteljstvo, hoče veljati kot ideal, ki se je vedno hvalil, da je branitelj napredne in svobodne misli. Zaradi klerikalnih strankarskih računov je izročil našo prosveto stranki, ki je sestavni del črne internacionale in ki je odvisna od Vatikana. To ministrstvo je izročeno stranki, čije glavni stvar je klerikalna in šele potem narodna, odnosno plemenska propaganda. Tako sestavljena vlada zastopnikov mohamedanskih begov in klerikalcev hoče v naših očeh in pred inozemstvom veljati za napredno, za levičarsko, kot stranka levičarskega bloka, analogna oni vladi, ki je danes na krmilu v Franciji. In kaj je geslo današnje francoske vlade? Njeno geslo je, boj zoper klerikalizem. Ko je prišel na vlado Herriot, ki nam je simpatičen ne samo kot francoski rodoljub in državnik, ampak tudi kot bojevnik proti klerikalizmu, je podal v senatu in v zbornici izjavo, da je glavna točka njegovega programa boj zoper klerikalizem, ki ga hoče strogo izvesti v političnih reformah, predvsem v spoštovanju načela laiške šole in v poka in ukinitju diplomatskih odnosov z Vatikanom. Herriot bi se čutil, ako bi slišal, da se z njim vzporeduje na Balkanu vlada, v kateri sede klerikalci. Stranka g. Korošca je stranka rimskih klerikalcev. V njegovo stranko ne more noben nekatolik. Ta stranka je regionalna, omejena samo na Slovenijo. Ta vlada, ki jo sestavljajo konfesionalne in regionalne stranke, se nam hoče predstaviti za levičarsko in napredno vlado. Najbolje so se smestili v vladi slovenski klerikalci. G. Korošču se je posrečilo, da je član več blokov. Predvsem je v zagrebškem federalističnem bloku, ki ga tvorijo on, Spah in Radić. Potem je vstopil v opozicijski blok z Davidovičem in Spahom. Za tem je g. Korošču skušal razširiti svojo politiko blokov in hotel vstopiti v blok z radikalno stranko. Njega nič ne ovira, da ne bi bil obenem v vseh imenovanih blokih z g. Radićem, Davidovičem in Pašićem. To je fina politika, gospodje. G. Korošču, ki je šef klerikalne stranke, je uspelo, da je dobil narodno prosveto v svoje roke. V Franciji, ki je čisto katoliška država, nobenemu ne pade na um,

izročiti prosveto, šole in deco klerikalcem. Dvomim, da je v Evropi človek, ki ne pozna onih značilnih besed Gambette: klerikalizem, to je sovražnik človeštva.

Politične vesti.

— Odprava zakona v zaščito države? Dunajska »Die Stunde« priobčuje iz Beograda vest, da je ministrski svet pretekli petek sklenil odpraviti zakon v zaščito države ter razveljavil svoječasni odlok Pašičeve vlade o razpustu komunistične stranke. Vsi komunistični voditelji, ki jih je svoječasno dala vlada aretirati, so bili baje že izpuščeni iz zaporov. V eni izmed prihodnjih sej bo vlada razpravljala o modifikaciji izjemnih zakonov. — Čudno je, da o tem sklepu vlade doslej niso ničesar poročali beogradski listi. Ali ne vedo ničesar o tem?

— Slovenski klerikalci najslabša stran Davidovičeve vlade. Fašistovski »Il Popolo di Trieste« prinaša iz Beograda dopis svojega poročevalca, ki obsega pogovor z odlično politično osebnostjo. Rekla mu je, da slaba stran Davidovičeve vlade ni samo dejstvo, da je njegova usoda odvisna v glavnem od nastopanja Radičevega, potem pride v Jugoslavijo njih načelnik in hrvatski »apostol«, marveč mogoče še mnogo bolj v intransigentni politiki slovenskih klerikalcev, katere vodi minister dr. Korošec, kajti ti bodo povzročali — po mnenju one odlične osebnosti — mnogo več skrbi sedanji vladi, zlasti glede na odnose z Italijo. Korošec, kadar ne more govoriti z vladne klopi, se poslužuje »Slovenca« v Ljubljani, da izvrši napad na Italijo. Močno razočaranje je vzbudila obdolžitev Koroščevega »Slovenca« na naslov italijanske vlade, da finansira člane »Orjuna«, morda z namenom, da bi porušila sedanjo vlado in ji kakorkoli ogrozila existenco. Klerikalni dnevnik v Ljubljani je priobčil z velikim naslovom brzojavko iz Postojne o dozdnevni korupciji, katero vrši po njegovem mnenju italijanska vlada nad nekaterimi člani »Orjuna«, ki so pobegnili, ter prinaša imena in številke, ki dajejo infamnemu članku lice verjetnosti, navajajoč celo Mussolinija kot enega glavnih odgovornikov za to akcijo, katero imenuje »Slovenec« kratkoma »čin veleizdaje proti Jugoslaviji«. Notica se sprejema sicer z veliko rezervo in povsem mirno na italijanski strani, ali ker je »Slovenec« direktni organ dr. Korošca, sedanja prosvetnega ministra, in ker taka vest ne more služiti interesom in prijateljstvu med obema deželama, bi bilo umestno — tako je rekel dopisniku beogradski informator — da bi jo italijanska vlada dementirala in jugoslovenska vlada izjavila da je tendenciozna in brez vsake podlage, toliko bolj, ker je bila vržena v javnost gotovo z namenom, da bi prisilila Davidoviča, da razpusti »Orjuna«, ki je za slovenske klerikalce najbolj boječ trn.

— »Trgovinski glasnik« izvaja k vladni izjavi med drugim: »Da je izostala iz vladne izjave vsaka omemba državnega in narodnega edinstva — ki čini bitno pogodbno postanka in obstanka naše države — bodo gotovo vsi plemenski, pokrajinski in verski činitelji in branitelji naše razedinjenosti tolmačili kot gotovost sedanje naše vlade, da krene na politični pravec, ki se oddaljuje od vsega, kar je usvojeno z narodovo voljo in z ustavno varnostjo kot temeljni kamen v naši državni zgradbi; tolmačili bodo kot vladno gotovost tudi ohranitev pokrajinskih posebnosti ter zadovoljevanje regionalnega partikularizma kakor tudi izpremembo ustave v tem smislu. Ob najboljši volji mi ne moremo verovati, da postanemo mi Srbi, Hrvati in Slovenci, pravoslavni, katoliki in muslimani, nebeška izjema na svetu, da se v neizpodbitni slogi in pravičnem ter iskrenem sporazumu odbržemo in nekaki skupni hiši s svojimi plemenskimi in pokrajinskimi osebnostmi, ki so bile vedno, pa so tudi danes nepremagljivi elementi naše razedinjenosti. Prvi smo mi v svojem listu pričeli navajati razloge proti kakršnemu koli popuščanju v državni ureditvi zgodovinskih pokrajin in njihovih kakršnihkoli posebnosti. Večkrat smo že navedli za primer italijanski osvobodjenje in ujedinjenje, pri katerem je državniška modrost izbrisala vsako sled starih zgodovinskih pokrajin v državni ureditvi, pa če tudi je bilo v Italiji mnogo silneših razlogov v prid pokrajinam nego jih je pri nas. Mi smo prepričani, da tudi v naši državi poleg vseh dobro misljenih nasprotnih poskusov vendar na zadnje zmaga modra uvidevnost, da nam je za vse in za vsakega najbolje, ne dirati osvobodeno in ustvarjeno osnovno državne enostavnosti in popolne izvedbe narodnega edinstva.«

— Zanimiva izjava ministra revizije. Med glavne zagovornike revizijske politike v Jugoslaviji spada sedaj poleg ministrskega predsednika Davidoviča tudi g. dr. Marinković, naš novi zunanji minister. Dr. Marinković pa je leta 1919. imel obratno sledečo nazore: »Zapomnite si, nihče naj ne misli, da se moremo raziti. Pripravljen sem, da se postavim na čelo tistih, ki se bore za edinstvo te države proti sovražnikom pa najsi je še tako močan. Tudi če poginem v tej borbi, sem pripravljen na odgovornem mestu, ako zahteva to domovina od mene, podpisati tudi 25 smrtnih obsodb, nato pa mirno stopiti za mizo in obedovati.« — Gospod Marinković je bil torej leta 1919. zelo drastičen ter bojevit pobornik državnega edinstva. Danes ne vidi več sovražnikov tega edinstva in edinstvo še prostovoljno uničuje!

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Tivoli: »Plesalka smrti«.
Kino Ljubljanski dvor: »Zaklad na otoku strahu«.
Predstava v cirkusu »Bruno«.

POGODBA O REPARACIJAH.

— Pariz, 11. avgusta. (Izv.) Danes se je obelodanilo beedilo sporazuma med nemško vlado in reparacijsko komisijo. V tem sporazumu se nemška vlada obvezuje, da bo točno in trajno izvrševala Dawesov načrt strokovnjakov. Obenem je nemška vlada pristala na postopek razsodišča in na razsodišče samo, ki bo v bodoče urejevalo spore med njo in reparacijsko komisijo. Za slučaj, da se ne doseže soglasje med nemško vlado in londonsko konferenco, od pade sporazum.

AMERIKA ZA ZBLIŽANJE Z RUSIJO.

— Washington, 11. avg. (Izv.) Z oziranjem na trgovinske pogodbe med Rusijo in Anglijo so se začeli tukajšnji politični krogi zanimati za zblizanje z Rusijo. Za zblizanje se zavzemajo tudi gospodarski krogi, ki bi radi investirali ameriški inventar v Rusiji.

UVOZ IN IZVOZ MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO.

— Rim, 12. avgusta. (Izv.) Trgovinsko ministertvo objavlja statistiko izvoza in uvoza med Italijo in Jugoslavijo za prvih pet mesecev tek. leta. Italija je izvozila za 190 milijonov lir, izvozila pa za 148 milijonov lir. Prilomankljivi se nanaša na uvoz le. sa. V celem je Italija izvozila 215.000 ton blaga. Lesa je izvozila za 83 milijonov lir, govejve živine za 24 milijonov lir, konj za 19 milijonov lir, oglja in drv za 22 milijonov lir. Izvozila pa je Italija za 54 milijonov lir. Volnenega blaga, 15 milj. pšenične moke, 12 milj. sukanca in za 12 milj. lir riža.

NOVE PERSEKUCIJE SLOVENSKEGA ŠOLSTVA V ITALIJI.

— Gorica, 12. avgusta. (Izv.) »Giornale di Friuli« priobčuje članek o vprašanju tuje rodev, v katerem poroča, da se je vršila med notranjim ministrom Federzoniem, podtajnikom Spezzottiem in poslancem Pisentijem konferenca, na kateri se je razpravljalo o vprašanju tujerodcev. Poslanec Pisenti je v zadnjih letih študiral to vprašanje in velja za strokovnjaka. Konferenca se je nadaljevala popoldne. Popoldne je so deloval tudi naučni minister Casatti. Vse kaže, da se z novim školskim letom uvede Gentilijev šolski načrt tudi na Goriškem, glasom katerega se naj tudi v drugem letniku ljudskih šol vpelje italijanski jezik. Ker so pa na Goriškem ljudske šole večnoma eno- in dvorazrednice, bi bila s tem zaprečena usoda slovenskega jezika kot učnega jezika na goriških ljudskih šolah.

Vladimir Levstik:

Dušica Ljubica.

Pravljica.

Živela je deklica Ljubica, ki je imela dobro mamico; bil sta siromašni da nikoli tega, a hčerka je rada slušala in mamica je skrbela zanjo noč in dan in tako sta si pomagali, kakor sta vedeli in znali. Edino, kar sta imeli dragocenege, je bila prečudno lepa cvetka, ki je cvela na oknu v stari lončeni posodi. Ko je deklica zagledala luč sveta, so bili cveti te rastline živo rdeči; kmalu pa so jeli bledeti, vsako leto so postajali belejši in vsako leto jih je bilo manj. Nazadnje je poginilo steblo samo en cvet, bel kakor sneg in ves neboljen in otožen.

»Kako je ime tej cvetki, mamica?« je vprašala Ljubica nekega dne.

»To je cvetlica življenja,« je odgovorila mati, ki je sedela trudna in žalostna v kotu za pečjo.

»Cvetlica življenja?« se je zavzela deklica. »A zakaj ima zdaj samo en cvet in še ta tako bled in slaboten, ko je bila nekdaj vsa polna cvetov, samih rdečih kakor ogenj in kri?«

»Takrat,« je kašljaje odgovorila mamica, »takrat, hčerka moja, je bila tvoja mati še krepka in zdrava; čim bolj ji je trpljenje razjedalo moč, tem manj cvetov je poginjala cvetlica življenja in tem bledejši so bili. Kadar se osuje poslednji cvet, poneso tvojo mater v črno gomilo in ti sirotica ostaneš

FAŠISTOVSKO NASILJE.

— Gorica, 12. avgusta. (Izv.) Videmski prešpekt je na predlog goriškega podprefekta prepovedal socialni tečaj, ki ga je hotelo prirediti goriška krščanska socialna zveza pri Sv. Luciji 12., 13. in 14. avgusta. Kot vzrok navaja prešpekt, da bi se na tečaju uganjala protidržavna propaganda, kar se je zgodilo po prefektovem mišljenju tudi pri zadnjem planinskem izletu na Nanos. Na ta način se odslej prepovedujejo goriškim Slovincem tudi strogo-kulturne prireditve.

BOLGARSKA PROSI POSREDOVANJA.

— Sofija, 12. avgusta. (Izv.) Sofijska vlada je prejela noto, v kateri protestira grška vlada proti vpadom bolgarskih komitašev na grško ozemlje in kjer naznaja, da bo v bodoče grška vojska zasledovala komitaše na bolgarsko ozemlje. Z ozirom na to noto je sofijska vlada sklenila, da naprosi Društvo narodov v Ženevi za intervencijo. Obenem je sklenila mere, da se incidenti v bodoče preprečijo.

SESTANEK MALE ANTANTE V ZAGREBU.

— Beograd, 12. avgusta. (Izv.) 20. t. m. se vrši sestanek med zunanjimi ministri Male antante dr. Benešem, Ducu in dr. Marinkovičem, na katerem bodo razpravljali o mednarodnem položaju ter o predstojici skupščini Društva narodov v Ženevi. Sestanek se vrši v Zagrebu in bo pomenil po svoji važnosti nekaj izredni sestanek Male antante.

KOMISIJA ZA REVIZIJO URADNIŠKEGA ZAKONA.

— Beograd 12. avgusta. (Izv.) Z ozirom na vladno deklaracijo in v njej najavljeno revizijo uradniškega zakona je minister pravde dr. Hrasnica imenoval komisijo, ki naj pripravi gradivo. Za predsednika komisije je imenovan pomočnik ministra pravde Milan Trundalić, za člane Vasa Petrović, kasacijski sodnik iz Novega Sada, Miloš Kovačević, član glavne kontrole, in Vasa Lazarević, načelnik oddelka za zaščito države. Komisija bo pozvala ministrstva in uradniške organizacije, da ji dostavijo do 20. avgusta načrte in predloge.

sama na svetu in nihče ti ne bo pomagal, ako se te ne usmili dobri Bog!

»Ne, ne, mamica, to se ne sme zgoditi!« je vzkliknila Ljubica in planila materi okrog vratu. »Moliti hočem k Bogu, da mi ostaneš še dolgo, dolgo, in cvetlico življenja bom zalivala po sedemkrat na dan, da se okrepi in bo cvetela spet tako bujno in rdeče kakor nekdaj.«

Zahtela je mati, zaplakala je dekletce in dolgo sta molili obe: »Ne daj, o Bog, da bi ovela cvetlica življenja!« Molili sta vsako jutro in vsak večer in deklica je zalivala cvetko po sedemkrat med zoro in mrakom; toda stebelce je hiralo in venelo in cvet je čedalje bolj žalostno pobešal glavico, kakor bi se hotel vsak trenutek osuti...

In neko noč se deklica zdajci zbudi in vidi, kako stopi v čumnato bela žena tiho, da je nihče ne čuje, krene k oknu, kjer stoji na polici cvetlica življenja, in se je dotakne z belimi rokami rekoč: »Dovolj si cvetla!« Ljubica se prestraši in hoče zavpiti, a žena je v tem izginila, ni je več... In ko je deklica zjutraj vstala, so se bleščale na cvetu tri kapljice rdeče rose in listki so mu viseli velo nizdol, nekaj pa se jih je že osulo. Mamica je tisto jutro obležala v postelji vsa bleda in bolna in vroča in deklica se ji ni upala povedati, kaj je videla.

Drugo noč se je bela žena vrnila. Stopila je k cvetlici življenja in vnovič kanila nanjo tri kapljice rdeče rose. Zjutraj je bil cvet malone suh in rjav in

spet se je osulo nekaj listkov; mamica pa je ležala v postelji, težko je dihal in bleda in ni poznala hčerke nič več. Ljubica je plakala ves dan; zvečer je od joka zaspala. O polnoči so se zopet odprla vrata, vstopila je bela žena in je kanila spet tri rdeče kaplje na cvet. Tiho se je smehljala pri tem, deklica pa je premagala strah in zavpila:

»Kaj delaš? Kakšna je tvoja zločesta rosa, da vene od nje cvetlica življenja?«

»To je usmiljenje božje,« je rekla tujka. »Ali nisi videla, kako se je trudila tvoja mamica in koliko je trpela? Trudna je, da bi se jedva naspala do sode dne. Bog mi je ukazal, naj jo odvedem v hladno kamrico in jo položim v prethito posteljo pod zeleno travico; tam naj počiva po mili volji.« To reši je izginila in deklica se je zdelo, kakor bi nekdo odhajal z njo.

Ko se je zjutraj zbudila, je ležala mamica bleda in mrzla kakor marmornat kip in se ni več ganila; njene prsi niso več dišale, srce ni več utripalo in ljudje, ki so prišli pogledat, so rekli deklici, da je mrtva.

Ljubica je plakala, da bi se kamen usmili, toda mati je ni slišala. Mirno in nemo je ležala na postelji in tretji dan so prišli tuji možje in so jo odnesli. Deklice pa so se usmili dobri ljudje, ki niso bili dobri ljudje. Kadar so rezali sami svoji hčerki kruh, je smela sirotica pobrat drobtinice, kadar je dobila ona novo obleko, so vrgli tej kako raz-

trgano krpo; njihova je spala v mehki beli postelji, Ljubica v stelji, in dočim so svojo božali, so rejenko topli in lasali ter ji očitali, da jo krmijo zastoni. In tudi njihova malopridnica jo je tepla; kako je ne bi, ko je tepla še svojo mater!

Dobra Ljubica je prelivala solze in klicala mrtvo mamico, ki je ni mogla pozabiti. In neko noč je vstala ob dvanašti uri in se je tiho ukrala s svojega ležišča. Ko je prišla do brajde za hišo, je zdajci ugledala nekaj rdečega; mahal je na moč strašno in skakalo in koracalo proti nji, da bi jo ujelo.

»Kdo si?« je vprašala deklica. »Kaj hočeš od mene?«

»Krvavo Stegno sem; že sedmo noč čakam nate, da te pograbim in odnesem s seboj. Kam ležeš ob uri duhov?«

»K mamici hočem; umrla je, tam pri cerkvi leži. Pusti me k nji in ne stori mi žalega.«

Krvavo Stegno je izginilo in Ljubica je krenila dalje. A glej, izza žive meje se je zagnalo nekaj ostrega in belega in je klestilo proti nji, da bi jo uklalo.

»Kdo si?« je vprašala sirotica. »Kaj hočeš od mene?«

»Dolgi Zob sem; že sedmo noč čakam nate, da ti pregriznem vrat. Kam se klatiš o polnočje?«

»K mamici hočem tam pri cerkvi mi v grobu leži. Pusti me in ne stori mi žalega.«

Dolgi Zob se je umaknil, Ljubica

Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je bilo, je in bo vedno ostalo najbolješe.

Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

3137/1

je hitela naprej in je pritekla do cerkve. Toda pod cerkvijo je bila globoka jama, iz jame se je vzdignil sam Mrzli Strah in je hlatal po ubožici, da bi jo pogoltnil.

»Kdo si?« je vprašala deklica. »Kaj hočeš od mene?«

Mrzli Strah se je utrnil v noč in čakam nate, da te požrem. Kam greš ob dvanašti uri?«

»K mamici hočem, ki tukaj v grobu leži. Daj mi k nji in ne stori mi žalega.«

Mrzli Strah se je utrnil v roč in Ljubica je prišla do velike stare lipe ob vhodu na pokopališče. Tedajci so prhnile iz dupel drevesa ostudne sove in netopirji in druga nagnusna živad in so se jele zaletavati vanjo, vreščec:

»Oči ti izključujemo, srce ti iztrgamo! Kam greš, kdo si?«

Deklica je povedala, da je sirotka Ljubica in da hoče na materin grob; grde pošasti so se razletele in je prišla na pokopališče. Sredi pokopališča je bil materin grob, na grobu lesen križ, okoli križa je rasla zelena travica, pod travo je spala mamica. Sirotka je pala na kolena in je zajokala iz dna srca in zaklicala:

»Vstani, mamica, in pomagaj meni ubožici, bedni siroti Ljubici! Ti si mi rezala dobrega kruha, oni mi še drobtinice ne privoščijo; ti si mi šivala prsana krila, oni mi dajejo umazane krpe; ti si me devala v mehko posteljo, oni me gonijo v stelo spatio!«

(Konec prih.)

„Večna minulost.“

Zadnjič smo kratko omenili zanimivo knjigo italijanskega zgodovinarja in politika Gualterija Ferrera, ki razpravlja o sodobnih socialnih pojavih v zvezi s krizo zapadne kulture. Danes si hočemo ogledati prvi del razprave o „Večni minulosti“, v kateri govori avtor o revolucijah in spremembah v družabnem življenju na splošno. Ferrero pravi:

Svet še vedno ne more verjeti svojim očem. Mar je to Rusija? Tista Rusija, ki je pred 10 leti frapirala Evropo z Justinijanovo krono in Teodorovim plaščem, lesketajočim se v zlatu in dragocenih kmenih? Jeli to je tista Rusija, ki danes vsa izranjena, napol naga, gladna in okrvavljena prosi druge velesile miloščine? Naše začudenje ne more razumeti realnosti. Ta apokaliptična razvalina se nam zdi v takem nasprotju z zakoni, ki upravljajo svet, da je težko verjeti, da sploh še eksistira. Dejstvo, da je izginila tako velika sila, mora biti samo začasno. Vsi so prepričani, da se pojavi nekega dne nepričakovano obliki, kakršna je v interesu vsakega posameznika. Ali pa nam pri tem ne govori zdrava pamet, da je treba nepričakovano manj napora in časa, da se nekaj poruši, kakor pa da se zgradi? Da je treba človeku 20 let, preden postane človek, da pa zadostuje sekunda, da je mrtev? Da je treba človeka stoletja, da se ustvari to, kar je uničil požar v eni noči?

Če uporabimo to enostavno resnico zdravega razuma pri velikih državah sveta, mar ne pridemo do strašne zagonetke tega kolosalskega iskanja elementarne istine? Štiri leta vojne in štiri leta revolucije so uničila delo nekaterih pokolenj. Treba bo več generacij, da to, kar je bilo uničeno, iznova zgradi. Vse drugo je samoprevara in fantazija! — V zvezi temu pa ne sodimo tako. Sto let je tega, kar smo stopili iz tesne ječe skromnih istin in zdravega razuma, da se lotimo čudovite pustolovščine na polju neverjetnega. In nočemo se povrniti v tesni zapor. Pred dobrimi sto leti se je lotil narod, naseljen v osrčju Evrope, preureditve tega, kar so zgradila stoletja. Da preuredi to zgradbo, je podrl glavni stebel, ki je podpiral takrat vso zgradbo: kraljevo oblast. Zgradba se je porušila na drznega zidarja in zdela se je, da ga je za vedno zasula pod svojimi razvalinami. Toda nepričakovano je skočil izpod razvalin, zdrav in nepoškodovan, postavil se je na noge, poln nadčloveške sile, planil je na Evropo ter zgradil v nekaj letih z ostanki stare nove zgradbo stoletij, ki je širša, trdnjša in bogatejša, dasi njeni temelji niso tako zdravi. Po dvajsetletni vojni so postali vsi, zmagovalci in premaganci, močnejši, nego so bili poprej. Prvič v zgodovini človeštva se je zgodilo čudo, da se je civilizacija ukrepila in oživela potom strašnega krvoprelitja. Krvava dvajsetletna vojna je bila predurje katastrofalnega padca, obenem pa prag, čez katerega je stopilo v zgodovino najagilnejše stoletje.

Štiri generacije so že izumrle, pa ni bilo še človeškega ali božjega principa, verskega ali posvetnega nauka, rezultata poskusov ali elementarne istine zdravega razuma, ki bi se mogla protiviti temu čudovitemu razmahu človeške volje. Dobrih sto let je tega, odkar sta vojna in revolucija dva božanska dvočlaka sile, močnejši in sreči, ki ju zapadna civilizacija obožava skrivaj, ker si odkrito tega ne upa storiti. Poezija jima spleta vence. Filozofija in zgodovina jima je zgradila hrame v duhu pokolenja. Dve dinastiji Hohenzollern in Savoja se nista bali sprejeti v službo revolucije obenem z vojno. Vsi s svojo usodo nezadovoljni narodi, vsi stanovj in ljudje, ki jim sreča ni mila, vsi učenci, ki se bore s preteklostjo in vse ambicije, ki jih pritiška k tlom sedanosti, so želele, iskale in pričakovale zdaj vojno, zdaj revolucijo, zdaj zopet vojno in revolucijo, da jih osvobodijo in osvetijo. Vojne in revolucije so bile največja nade slabih in silnih.

Se li spominjate glupe radosti v Rusiji, ko je 1. 1917 plamen že objel njeno streho? Rusija je takrat rajala, smejala se je in kričala vsa planja od radosti. Niti za hip ji ni prišlo na misel, da lahko v tem ognju zgori. Sicer pa to je svet vzpodbujal k temu, ko ji je klical: bravo! Stari režim je bil tako slab. Revolucija, t. j. neki nov čudež, se je zdel tako potreben in prikladen. Ko pa se je podrl glavni stebel, ko se je zgradba stoletij porušila na glavo nesrečnega ruskega naroda, se ni nihče prestrašil. Ljudje so mislili, da se ponovno v Rusiji to, kar se je zgodilo pred dobrimi sto leti v Franciji. Zapadni narodi so mislili, da zdaj zdaj zagledajo ruski narod, kako je skočil izpod razvalin kakor pomlajeni in prerajeni orjak... In še vedno pričakujemo, da se to zgodi, četudi je naša vera že omajana. Svet še vedno pričakuje čudovitih ali tragičnih presenečenj, ki se pojavijo danes ali jutri na vzhodu, ker je bila tam revolucija. Da pa lahko tudi revolucija žalostno in brez uspeha ugasne, da se lahko konča z dolgotrajno mizerijo, to ni prišlo še nikomur na misel.

In baš tako bo z Rusijo. Ruska revolucija ne predstavlja po sebi nobene drugega presenečenja, kakor to, kar je mogel zabeležiti vsak zdrav razum že spočetka: neobhodnost, da se preuredi z muko v dolgih letih to, kar je bilo porušeno kot igrača v nekaj tednih. Ruska revolucija je prag, čez katerega je stopila zapadna civilizacija neopazno, misleč, da drvi v bodočnost, v „večno minulost“, s skupno usodo vseh generacij, ki jo je določila neka zagonetna previdnost privilegiranemu stoletju. Nihče več ne pozna te „večne

minulosti“. Celo zgodovina jo je pozabila, in zato pričakujejo vsi, da zagledajo še enkrat čudež, ki se zgodi, kadar požar preraja. Krvoprelitje oživlja in kadar je ustvarjanje hitreje in boljše kot podiranje. Tako se je namreč zgodilo po francoski revoluciji. Da, pred sto leti je vstala Evropa iz plamena pomlajena. Toda kdaj bo padalo z neba na zemljo toliko ugodnih razmer, da se ponovi ta čudež? Koliko stoletij bo še treba, da zavladajo na svetu tako ugodne razmere, da človeštvo ne bo več drvelo po strmi poti nazval?

Prosveta.

FRANJO ČIBEJ:

Morala in družba.

I.

Etično in moralno prizadevanje ima namen zgodovinski in sedanjosti življenjski človeški tok omejit, oblikovati in usmeriti na podlagi trdnih norm. Kako je do tega težnja in do te potrebe prišlo, nas zanimalo ne zanima. Potrebno je, da ločimo še uvo doma tri pojave, ki so po svoji strukturi povsem različni. Gre za razlikovanje med *etosom, moralno in etiko*. Etos se tiče celotnega kompleksnega ocenjevanja vseh pojavov, je takorekoč slika, ki jo ima vsak posameznik o najvažnejših vrednotah življenja, kako gleda svet, ženo, otroka, poklic, delo, uživanje in smrt v resnici; etos je posledica vseh danih družabnih in kulturnih razmer ter vseh individualnih posebnosti dotičnega individua; je posledica in izliv njegovega svetovnega in življenjskega nazora. Vsaka doba ima svoj etos, vsak stan, poklic, starostno dobo in oba spola, vsak ocenjuje življenje po svoje. Raziskovanje etosa nas vodi globoko v zgodovinski in sociološki vprašanja in bi ga tudi naslov naše razprave zahteval.

Etos je kos neposrednega doživljanja in dejstevstva. Prav tako tudi še *morala*, ali moralno, etično doživljanje in udejstvovanje. Pojmi se dajo določiti tudi drugače: tu jih določimo, kot se zdi potrebno za nadaljnji potek razmišljanja. Morala nam je v primeri z etosom več. Ocenjevanje v etosu se vrši lahko popolnoma nezavedno (ne podzvestno), instinktivno in prirodno. V moralu pa se stopa pred nas *etična pozicija*, zahtevke, da oblikujemo svoje življenje, da ga dvignemo od stopnje naravnosti do *zvesti* in duha. Tu ne gre le za faktično ocenjevanje; tudi se ne udejstvujemo samo v okviru zmlas in vsebine znanosti, umetnosti, religije, politike, gospodarstva, poklica itd.; k tej vrsti pride še vrsta *dobrega, moralno pravilnega*. Vrednote, ki določajo cilj našemu ravnanju so za nas v *etičnem življenju* in udejstvovanju *razporejene*. Morala nam torej podaja *razporejeno vrednot* po njih višini; pred seboj imamo sistem vrednot napram katerim doživljamo v smislu etičnega čustvovanja in stremeljenja, ki uravnava naše dejanje. To, kar spada torej v okvir *morale*, je *življenje, samo*, ni neposredno odvisno od etike, etičnih ved, refleksije o etičnem življenju. Če naj bo moralna trdna, če naj doživeti sistem vrednot sega v življenje in zgodovino, mora biti v prvi vrsti močno in jako etično življenje samo, etično čustvovanje in stremeljenje. Vsaka etika predpostavlja to življenje samo in ga tudi ne more ustvariti.

Kot tretji činitelj stopa pred nas *etika*, skupina ved o moralnem življenju, ki podaja sistematičen sistem vrednot. Njena naloga je, da 1. poda in utemelji te vrednote; da 2. poda na podlagi osnovnih vrednot sistem *norm* in zapovedi, ki jih logično klasifikatorično in pojmovno razdeljujejo sestavlja v neprotislovno celoto. Kot nadaljine naloge smatramo 3. raziskovanje vloge, ki jo ima moralna, naravnost v človeški družbi; gre za sociologijo naravnosti, za njene družabne lastnosti. Nato pridejo še vprašanja, ki se tičejo *faktične* vloge, ki jo ima naravnost v življenju.

Vse te strani, ki jih izkazuje etika kot veda, nahajamo v etičnem življenju samem; etika sama jih vzame od življenja takorekoč na znanje; nahajamo jih že v implicitni obliki v moralnem udejstvovanju samem.

Da moremo primerno določiti razmerja med *moralo in družbo*, treba, da na kratko določimo nekaj *moralnih in socioloških pojavov*.

Temeljne važnosti za pravo razvrstitev in utemeljitev vrednot se mi zdi razlikovanje *dvoje vrst etike*, oziroma dvoje vrst moralnega življenja. Kot v najnovejši literaturi, naj ločimo etiko osebnosti, etiko vesti in kulturno etiko, etiko nadosebnih vrednot. Vsako etično ravnanje in doživljanje je spleten kompleks, v katerem treba ločiti več različnih niti, ki se sklapljajo v več ali manj enotno celotnost.

Določitve takozv. *vesti* so nam najbližje; gre za znane zahteve in utemeljitve čednosti in dolžnosti; so zahtevek po osebni pravni čistosti, značajnosti in obvladavanju samega sebe na eni strani, na drugi za zahtevek po pravčnosti, dobroti in skupnem čutu. Smoter navedenega prizadevanja je tvoritev in ohranitev proste, v sebi utemeljene in enotne osebnosti. Ta ideja je odločilna in zahteva pokoritve in ustvarjanja samega sebe: formalno, neveselinsko (*seveda ne v krajnem pomenu*) določa naš cilj s tem, da postanemo čim neodvisnejši od zunanjih usod in da se določimo sami sebi, po globoki lastni motivaciji, po idealu notranje enotne svoje bitnosti. Kje, ob kateri priliki, ob katerih konkretnih zahtevkih naj delujemo, ostane zaenkrat odprto vprašanje (prim. Troeltsch: Der Historismus und seine Überwindung 1924).

Tu pride sedaj važen rezultat. Prvič: vsaka posamezna osebnost stoji v dvojnem odnosu: do samega sebe, do drugih subjektov. Drugič: vsak posameznik pripada po svojem skupnem in po svojem diferencialnem doživljenju več *socijalnim skupnostim*, nadosebnim tvorbam, glede katerih treba

ugotoviti isto kot glede posameznikov. Tudi za te velja, da naj postanejo celota, da naj postanejo osebnosti, če rabimo sociološko nedopustno metaforo. Zaenkrat še ne določimo natančneje teh socijalnih form. Splošno določa analiza *morale skupnosti*, da se *naravna* zavest skupnosti spremeni v *moralno* utemeljeno. Družina, pleme, stan, korporacija, nacija, človeštvo, prijateljstvo, skupnosti življenja sploh s tega vidika niso le produkt krvi in narave, posledica varovanja interesov in navade, izraz egoizma, temveč so celotnosti, ki jih družijo smiselna zveza vsaj ene vrednote; z ozirom na to gre prizadevanje skupnosti za tem, da premagajo egoizem grupe, čut črede, da tudi v žrtvi in odpovedi, v čistosti in odvisnosti od čimnaješnje, vsakokratni skupnosti dosogljive vrednote oblikuje sebe ter družijo svoje člane v celoto. Kje, ob kateri priliki, ob katerem konkretnem materialu naj deluje jejo skupnosti, je zopet vprašanje zase. Kako naj ravna skupnost, kje naj pride pravičnost, dobrot, priznanje in vzgojo do veljave, to treba še vse posebej določiti; prav tako ostanje še vsa vprašanja, kako in koliko teh zahtevkov se da v istinitem življenju uresničiti, koliko bojov in kompromisov treba izbojevati.

Kot druga važna činjenica stoji pred nami etika kulturnih vrednot, *kulturna etika*. V svoji dosedanj tradicionalni obliki je obravnavala te vrednote pod vidikom „smotrov“ in „dobrin“, ki jih je tudi po svoje utemeljevala in razporajala. Tudi pri tej etiki, oziroma pri tem etičnem ocenjevanju in življenju gre za več kot slučajne nagone, podzavestne nujnosti in iskanje koristi. Kot vrednote in smotri ter cilji ravnanja segajo v našo duševnost ter vsebujejo isto noto, isto določilo in veljavnost kot osebnostna etika, kolo gibalna in odločujoča moč je vrednosti, notranji vrednosti proste in jake osebnosti. V našem slučaju gre za znane vrednote ekonomsko-gospodarskega reda, političnega in državnega območja, znanosti, umetnosti religije; nadalje za vsebino, duhovno vsebino socijalnih skupnosti: človeštva, kulturnih območij, nacije, socijalnega razreda in stanu, družine, prostih asociacij, prijateljstva, verskih organizacij in duhovnih skupnosti. Ene lahko imenujemo *stvarne*, prekosebne *kulturne vrednote*, druge, slednje pa *nadosebne, socijalne kulturne vrednote*. Tudi napram tem vrednotam je posameznik v etičnem odnosu v toliko, kolikor se odloča in si usmerja dejanje in nehanje v smislu najvišje vsakokrat dosegljive vrednote.

(Dolge prihodnj.)

* * *

— Narodno gledališče v Ljubljani. Za časa ljubljanskega veleselja od 15. do 25. avgusta priredi uprava Narodnega gledališča v Ljubljani več opernih in dramskih predstav. Na dan otvoritve veleselja, to je v petek, dne 15. t. m., se vrši v opernem gledališču slavnostna predstava na čast gostom veleseljske otvoritve in sicer se vprizori pri tej priliki Rimske Korskova opera „Carjeva nevesta“. Vstopnice za to predstav so od srede dalje na razpolago pri dnevnih blaginjah in opernem gledališču od 10.—13. in od 15.—17. popoldne. Nadaljni potek predstav objavimo prihodnje dni.

— Ustanovitev slovenske akademije znanosti. Kakor smo izvedeli, se ustanovi v Ljubljani slovenska akademija znanosti in umetnosti. Baje že v kratkem izide tozadevni kraljev ukaz.

— Nova Evropa: prihaša v števili 1 dne 11. avgusta tole vsebino: Moral i društvo (J. Turčič). — Amerika i dr. Batton u njoj (L. F. Luptak, Vukic, Orjuna i C.). — Nova Evropa: (N. Bartulovic, i C.). Politički pregled: Lutanja g. Radica (C). — Društveni pregled: Ferljani šavez u Skopju (R. L. Knežević). — Knjige i listovi: Iz dokumenta nove ruske istorije, II.: Uspomne S. P. Bjeljeckog (Al. Jelačić). — Beležke: Pred sud, G. L. Vojnović (M. Curčin).

Se že gradi!

Kaj, kje? Ogromen svetilnik iz Mirim čokolade

3327a

Julijeva Krajina.

— Novi sodniki v Juljski Krajini. V Gorico prideta sodnika Grabmeyer iz Caldara in Fattis iz Chiuse; prideljena sta okrajni sodniki. V Ilirsko Bistrico pride sodnik Verodde iz Rovereta, v Bovec je imenovan sodnik Pedrotti, v Ajdovščino sodnik Moldin iz Merana, v Trst sodnik Janka iz Bolcana. Pisarniška uradnika Cvek v Puli in Turčič v Ilirski Bistrici sta premeščena, prvi k preturi v Egri, drugi k preturi v Monneuflo. Po sodnikih v Juljski Krajini kmalu ne bo več nobenega domačega sodnika in nobenega domačega pisarniškega uradnika.

Sokolstvo.

— Sokol i. poziva svoje članstvo, da dvigne zletne znake za pokrajinski sokolski zlet v Zagrebu pri br. načelniku, dne 12. in 13. tm. po 20. zvečer na Taboru. Znak stane Din 31.50. Istotam se dobe legitimacije za zlatano vožnjo. Ker je številno znakov omejeno, treba nujnosti radi event. ponovne naročbe. Sestanek vsega našega članstva katero gre v Zagreb je v sredo zvečer ob 20. na Taboru radi porazgovora in izdaje potrebnih navodil. — Načelnik.

Turistika in sport.

— Planinske izkaznice. Vse planince ponovno opozarjamo, da dobe po odredbi občnega zbora člani SPD vozne olajšave ter članske olajšave v kočah le z družtve, no legitimacije opremljeno s sliko. Zato si naj vsak član nabavi tako legitimacijo v društveni pisarni na Poljanski cesti št. 12.

Osebnostni odbor SPD.

— Na Gorjancih Novomeška podružnica „Slov. planin. društva“ priredi tudi letos svoj običajni planinski izlet na Trdinov vrh in sicer dne 24. avgusta 1924 (v slučaju slabega vremena pa 31. avgusta) ter vabi vse ljubitelje narave na bajne Gorjance, da proslave obletnico „krsta“ Trdinovega vrha. — Planinski pozdravi! Odbor.

— Hermes: Ilirija 0:3. Včeraj se nam je pod sportno rubriko vrnila neljuba pomota glede tekme Hermes: Ilirija. Pravilni rezultat tekme je bil 0:3 za Ilirijo in ne kot je bilo v rezultatu navedeno 8:3 za Hermes.

Glavna skupščina LNP.

V hotelu Stružel se je vršil v nedeljo občni zbor ljubljanskega nogometnega podsaveza. Zborovanja se je udeležilo 8 klubov in je poteklo popolnoma mirno in v soglasju. Dosedanji predsednik ravnatelj Jug je demitiral in je tudi odklonil ponovno izvolitev. Mesto njega je bil izvoljen za predsednika inženjer Hrovatin. Dalje so bili izvoljeni za podpredsednika dr. Koprivnik, za I. tajnika Marij Kuret, za II. tajnika Boštjančič, za blagajnika Zuljevič, in odborniki: Vodišek, Betteto, Planinšek, Klapeček, Lukežič, Zajc, Cimperman in Mahkovec.

Obč. zbor je soglasno sprejel poročila odstopajočega odbora in obenem se je sklenilo, da se prvenstvena tekmovalna reorganizirajo. Poleg prvenstvenih tekem se razpiše tudi pokalne tekme. Občni zbor je bil nato po razmotranju raznih aktualnih vprašanj zaključen.

ZVEZNA DIRKA V CELJE.

Kolesarski Podsavez Slovenije je priredil ob priliki 25 letnice kluba Celjskih kolesarjev IV. Zvezdno dirko v Celje. Na predvečer se je vršil v hotelu Balkan koncert, katerega so se udeležili predsednik, tajnik in vodja I. K. S. predsednik Hrv. klub. Kluba „Sokole“ iz Zagreba, odbor podsaveza Slovenije ter zastopniki vseh kolesarskih klubov Slovenije. Predsednik kluba celjskih kolesarjev gosp. Drago Bernardi je pozdravil vse udeležence, posebno navzoč. da v najstarejši dirkači in pospeševalca, telja kolesarskega sporta gosp. veleindustrijalca Petra Majdiča iz Celja in g. Emila Meniga iz Zagreba, ter zastopnika celjske mestne občine g. podžupana Draga Zabkarja. V kratkih jedrnatih besedah je zlasti poudarjal krepko delovanje kluba Celjskih kolesarjev. G. podžupan Zabkar je na to podal kratko zgodovino delovanja kluba. Že leta 1896. je ustanovil Celjski Sokol „Kolesarski Pododsek“ in leta 1899 so se predložila pravila namestitvstvu v Gradec. Klub je predložil namestitvstvu osnutek klubovega znaka, mestni grb celjski, tri bele zvezde na modrem polju z napisom „Klub slovenskih kolesarjev Celje 1899.“ kar pa je oblast prepovedala z motivacijo, da bi takšen znak z lahka razburil celjsko prebivalstvo, na kar se je moral napraviti primitivni znak: K. S. K. Celje. Poročal je nadalje o razvoju kluba ter številnih izletih in prireditvah ob uspešnem sodelovanju najstarejšega slov. kolesarja g. Petra Majdiča. V najtežji dobi je klubu predsedoval skozi 10 let neumorni športas g. Kramar, ki je bil za svoje zasluge imenovan za častnega predsednika. Predsednik I. K. S. g. Weller se je v izbranih besedah zahvalil g. podžupanu za izbrano poročilo, ter zlasti poudarjal važnost da se merodajni činitelji zavzemajo za prospeh in procvit kolesarstva. Delegati navzočih klubov so nato izročili klubu Celjskih kolesarjev ob priliki 25 letnice diplome, Podsavez Slovenije in kolesarska Ilirija sta še posebej poklonila predsedniku Bernardiju spomin. sko plaketo in diplomu. Klub Celjskih kol. je nato izročil Podsavezu, ter kolesarski Iliriji častna darila; organizatorju Zvezdnih dirk v Celje g. Gorjancu pa lovorov venec in častno darilo. Za vse čestitke se je zahvalil s toplimi besedami predsednik (ustanovitelj) g. Kranjc. Izredno krasno uspeh pozdravni večer se je zaključil s koncertom.

V nedeljo se je vršila IV. Zvezdna dirka, čije rezultati so sledeči: Klub kolesarjev in motocikl. »Perun« Maribor: Dirka za prvenstvo kluba:

1.) Frkanec Vinko 2:20.29; 2.) Živc Iv. ml. 2:36.30; 3.) Nabergoj Alf. 2:37.40. Klub koles. in motocikl. »Edelweiss« 1900 Maribor: 1.) Bračič Maks 2:23.30; 2.) Hasel Josip 2:46.50; 3.) Grill Rudolf 3:08.20. »S. K. Domžale«: 1.) Flerin Ludovik 2:38.2; 2.) Fils Franc 2:39; 3.) Vidali Franc 2:18.21.

»SK. Primorje« Dirka za prvenstvo kluba: 1.) Kosmatin 2:19.36; 2.) Glavič Hinko 2:55.36 3.) Moran Rudolf 2:57.56. »SK. Danica«, Ježica: 1.) Pečnik Gusto 2:38.56.

Klub koles. in motocikl. »Ilirija« Ljub. Dirka za klubovo prvenstvo: 1.) Solar Josip 2:27.4; 2.) Prah Viljem 2:28.32; 3.) Goltes Adolf 2:29.25; 4.) Ladž Marjan 2:53.49; »Koles. klub Šoštanj«: 1.) Šumer Gustav 1:55.25; 2.) Železnik Ivan 1:11.19; 3.) Scheibauer Hub. 1:28;

»SK. Tržič« se je udeležil dirke kor-porativno s 7 kolesarji izletniki.

Vsled neprestanega deževja in izredno slabe proge Zagreb-Zidamost-Celje so Zagrebški klubi zadnji trenutek opustili dirko, tudi nameravani slavnostni spreved po mestu je vsled dežja odpadel. Zmagovalci vseh klubov so preležali od Celjskega koles. kluba lovorove vence.

Ob 16. se je vršila sportna veselica v »gozdni restavraciji« v mestnem parku. Obisk je bil vsled neprestanega deževja zelo slab.

Občinske volitve v mariborski oblasti.

Dne 10. avgusta 1924

V nedeljo so se vršile volitve v mariborski oblasti v srezih Konjice, Maribor levi in desni breg, Ptuj - Ormož, Slov. Gradec - Šoštanj in v mariborškem sodnem okraju. Volitve so pokazale nazadovanje klerikalcev in se je posrečilo združenim nastopom naprednjakov omajati trdne klerikalne pozicije. Naprednjaki so dosegli zlasti lepe uspehe v Ceršaku, Sv. Križu, Sv. Martinu pri Vurberku, Sv. Petru, Sv. Jakobu, Sv. Antonu, Sv. Benediktu in Sv. Treh Kraljih. Sijajna je bila napredna zmaga v mestih Ormož in Slov. Bistrica. V Ormožu so demokrati narasli od 8 na 12 mandatov, dočim so klerikalci nazadovali od 7 na 6 mandatov. V roke demokratov je padel tudi trg Konjice, kjer je sedaj napredna večina. V nastopnem navajamo sledeče volilne rezultate:

Srez Ptuj - Ormož.

Središče: JDS je napredovala za več nego 100%. Dobila je 119 glasov in si priborila 8 mandatov. Napredna kmečka lista je dobila 84 glasov in 6 mandatov, klerikalci pa 13 glasov in 3 mandate.

Pri volitvah v Ormožu so demokrati klub najpogostejši agitaciji združenih Nemcev in klerikalcev zmagali in si pridobili 123 glasov in 11 mandatov, klerikalno - nemškutarska lista pa 76 glasov in 6 madatov.

V Šoštanju sta dobili obe demokratski listi 9 mandatov proti 8 socialističnim.

V Spodnji Poljskavi, kakor tudi v Selnici ob Dravi sta zmagali napredni listi.

Srez Slovenjgradec.

Slovenjgradec (mesto): JDS 64 (5), SLS 47 (3), nar. soc. in soc. dem. blok 49 (4), nemška lista 47 (5).

Šoštanj - mesto: meščansko-obrtna lista (slov. napr. v zvezi z zmer-nimi Nemci) 105 (80, slov. lista 34 (2), soc. dem. 100 (7).

Srez Konjice.

Konjice: SLS 64 (8), JDS 65 (9), Nemška lista je bila razveljavljena. Vitanje: Gosp. mešč. lista (nemška) 43 (3), slov. gosp. stranka 44 (4).

Stranice: SKS in JDS 51 (6), S. L. S. 24 (3).

Srez Maribor desni breg.

Slov. Bistrica: SLS 92 (7), napr. meščanska lista 75 (5), gosp. lista 76 (5). Ob zadnji listi sta demokratski. Vrhlobo: gosp. stranka (napr.) 60 (6), gospod. in del. stranka 31 (3).

Ruše: KDZ (kler.) 82 (5), soc. dem. 84 (5), nar. napr. lista 98 (7).

Zrkovci: dve klerikalni listi 27 (2), napr. gosp. stranka 47 (5).

Srez Maribor levi breg.

Janževska gora: SLS 35 (3), napredna lista 61 (6).

Krčevina: Klerikalna lista je bila radi potvorbe podpisna razveljavljena. Napredna gospodarska lista je dobila 96 (9) glasov in socialisti 95 (8).

Selnica na Dravi: SLS 39 (5), napredna lista 93 (12).

Sv. Anton v Slov. gorici: SLS 20 (3), napredna izvenstrankarska lista 29 (4).

Zanimiva zgodba ali

»Slovenec« z dolgim nosom.

Dva prijatelja sedita v gostilni. Pijeta in čitata najnovejšo senzacijo, kako rastejo v Ljubljani dolgi nosovi. Kakor gobe po dežju, bogme, dan na dan hodijo po kavarnah in gostilnah, da se predstavijo v svojih sijajni pozi in neverjetni verjetnosti. Dolgi nosovi so redkost in prav je, da je dobila Ljubljana nadebudnega vrtnarja, ki jih goji in neguje, da nikoli tvega. In tudi purani so prav koristne domače živali. Samo rdečih rut ne trpe in gorje kmetu, če jo potegne iz žepa in zakrivi javno izvajanje. Oba prijatelja vesta vse to in pijeta za zdravje dolgih nosov in v blagor ljubljanskih parmanov. In zdajci se spominata, da se bliža brida ura ločitve. Račun je poravnal, v glavi šumi, noge se obotavljajo in jezik se zapleta med zobmi, da je joji. Pa vendar za silo še gre. Stopita na teraso, in glej spakal Nesreča je hotela, da so prvemu noge odpovedale pokorščino. Siromak se je tisti hip poravnal po stopnicah in odšel svojo pot po tistem delu telesa, ki ni namenjen za hojo. In ker nesreča nikoli ni sama, si je razbil nos in opraskal obraz. Kratek okrvavljen nos pa se je spomnil, da ima nekeje v Ljubljani dolgega sorodnika, ki ga mora posetiti, da bo bo zamero. Rečeno, storjeno. Hajdi

na pot in Bog mu pomodi, da se ne zgodi še druga nesreča, če sreča purana, ki sva včasih dečo barvo.

Razbit nos je prikolovratil k dolgemu tovarišu. Pobratila sta se na prvi pogled. In ker nima Ljubljana zadnje čase senzacij, sta sklenila izdati uradni komunikacije, ki je povedal danes zjutraj presenečenim Ljubljancem tole zanimivo zgodbo: »V nedeljo ponoči je v kavarni Zalaznik sedela majhna družba, v kateri je bil tudi čevljar-aki pomočnik Mirko Lavrenčič. Družba se je mirno zabavala med seboj. Pri sosedni mizi so sedeli štirje Orjunaši. Eden izmed njih je nenadoma vstal, pristopil k Lavrenčiču in mu rekel: »Vi ste komunist. Zaključite živela Orjuna! In ker ni hotel zaključiti, ga je Orjunaš udaril s čašo dvakrat po glavi in siromaka je obilila kri. Nos z okrvavljeno glavo je šel takoj v »Slovenčevce«.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1924.

V času razkroja.

Včeraj se je vrnil iz Moskve naravnost v Zagreb Stjepan Radić. Potoval je z diplomatskim potnim listom naše vlade — on, ki je bil gost boljševiške vlade v Moskvi in ki je povedal svojo stranko v boljševiško internacionalo. Pred tedni so imeli še vse naše obsejne oblasti strog ukaz, da naj Radić takoj primejo, čim prekorači našo mejo, ker je uvedeno proti njemu kazensko postopanje radi veleizdaje, danes pa se šeta isti Radić svobodno po Zagrebu kot nekronani hrvatski seljački kralj, pred katerim v strahu trepete vlada Njegovoga Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Živimo pač v zemlji neomejenih možnosti. Zato se tudi ne bomo prav nič čudili, ako se jutri uresniči še vest dunajskih listov, da vlada odpravi celo zakon — v zaščito države. Čemu tudi ne? Saj je naša država že tako utrujena, tako konsolidirana, da ji ni treba prav nobene zaščite več ne na zunan, še manj pa na znotraj. Prehajamo pač polagoma v stadij »mirotvorne človečanske republike«, kjer so odveč in ne potrebne zastarele odredbe iz ropotarnice nemoderne države. In če ne potrebujemo več zaščite proti notranjim neprijateljem, čemu se naj ščitimo proti sovragom od zunaj? Čemu naj nam služi še vojska? K vragu z njo! Saj smo vendar »mirotvorci«, kaj so nam potem potrebni topovi, pa puške in bajoneti? Zato je tudi popolnoma v skladu z duhom, ki je zavladal v naši državni upravi, ako somišljeniki bodočega prezidenta mirotvorne sovjetske SHS-B republike odklanjajo vojaško službo in se ne pokore zakonom po njihovem mnenju preživele se kraljevine, ki je prenehala de facto obstojati v tistem trenutku, ko je Stjepan Radić stopil kot absoluten gospodar situacije na jugoslovenska tla.

Razkroj se je torej pričel, vsi subverzivni elementi so na delu, da čim-naljšo pospešijo ta razkrojni proces. Načelo narodnega in državnega edinstva, ki je bilo do sedaj hrbtnica državne zgradbe, ki je bilo gonilna sila vseh stremiljenj jugoslovenskih patrijotov pred vojno, med vojno in po prevratu, je vrženo med staro šaro in ni daleč morda čas, ko napolnijo naše ječe tisti, ki so se v najtežjih časih izpostavljali za največji osebni žrtvami za jugoslovenske narodne svetlinje in trpeli zanje.

Razkrojevni proces je v polnem razvoju, toda se še da zadržati in ustaviti! V to pa je treba krepke, energične roke, treba je moža, ki bi z odločnim zamahom presekal gordijski voz naše državne krize.

Ali najde veliki trenotek tega velikega moža?

★ ★ ★

— Kraljeva obitelj se vrne v Beograd. Kakor čujemo, odideta Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija 14. t. m. z Bleda in se vrnejo v Beograd. Vlada torej ne bo prisostvovala otvoritvi Ljubljanskega velesejma in tudi ne vsesokolskemu zletu v Zagrebu. Na jesen odide kraljevska dvojica v Dalmacijo in ostane dlje časa v Dubrovniku.

— Poziv vsem razstavljalcem! Slavnostna otvoritev letošnjega velesejma se vrši v petek dne 15. avgusta ob pol 10. dopoldne. Opozarjamo še enkrat vse razstavljalce, da bodo sigurno v četrtek dne 14. t. m. zvečer z opremo svojega prostora popolnoma gotovi. V petek po sedmi uri zjutraj se ne bo puščalo več dovažati blaga na sejmišče ne delati po pavilijonih.

— Delegat za pomoč gladnim v Alba. niji je prišel v Beograd, in sicer dr. Blemer, poslan od Društva narodov. V Beogradu se bo mudil dalje časa v vrhu, da prouči vprašanje, kako bi se prišlo najhitreje do pomoči gladnemu prebivalstvu v Albaniji.

— Otvoritev poštne urada v Križah na Gorenjskem. Dne 16. avgusta t. l. se otvorila v področju Ljubljanskega poštnega in brozjavnega ravnanstva nov poštni urad s javno telefonsko govornico in brozjavno postajo s telefonskim obratom po imenu Križe na Gorenjskem (občina Križe, sresko poglavarstvo Kranj), ki bo izvršeno v II. razred, 2. stopnje. Okoli nove pošte tvorijo iz kriške občine vasi: Breg, Golnik, (Maljeva brda, Na bajerju), Gosd, Križe, Novake, Fristava, Retnje, Sebanje, Spodnje

uredništvo, kjer je dobil za svoje poškodbe celo podporo v znesku 5 Din. Vse drugo je Ljubljancem znano. Orjunaši so bili predvčerajšnjim v Italiji, nato so se z italijanskimi lirami nenadoma povrnil in pretepli uboga Lavrenčiča do smrti. To Ljubljana torej ve. Ne ve pa, da je bil Lavrenčič v nedeljo v gostilni pri Dachu v Florjanski ulici totalno pijan, tako da je padel po stopnicah in si potolkel glavo in nos. Gostilničar ga je moral dvigniti in odnesti nazaj, da si revež nekoliko opomore. Včeraj se je ta nesrečni zopet oglašil v omenjeni gostilni, kjer je povedal, da je bil v »Slovenčevce« uredništvo, ki je seveda takoj za beležilo, da je »prepeška organizacija« krivila, da hodi zdaj po Ljubljani z okrvavljeno glavo. Tako se je ta zgodba srečno končala in prvemu dolgemu nosu se je pridružil še drugi.

Duple, Zgornje Vetrne, Ziganja vas (Novine) potem iz kovorske občine vasi: Bistrica, (Ročnica), Brdo, Brezje, Hudo, Hrušica, Kovor, Loka in Zvirče, ki se izločijo iz tržiškega poštne okolice. Po možna pošta Duple bo podrejena novi pošti, pomožna pošta Brezje se pa hkrati zapre. Nova pošta leži ob progi Kranj-Trzin, ter bo imela vsak dan dvakrat zvezo s ambulatno pošto 70. Uradne ure za stranke bodo od delavnih od 8.—12. in od 14. do 18. Ob nedeljah in pramkih pa od 9. do 11. ure.

— Mihael Moškerc. V noči na ponedeljek je po dolgotrajni bolezni umrl g. Mihael Moškerc, urednik »Slovenca«. Pokojnik je bil rojen v Ljubljani leta 1872. Absolviral je dva razreda gimnazije in nato vstopil v službo k finančni straži. Kasneje je bil nastavljen pri bolniški blagajni, odkoder je leta 1904. prišel na priporočilo dr. Kreka v uredništvo »Slovenca«, kjer je ostal do svoje smrti. Istočasno je urejal tudi glasilo kršćanske socialne delavske organizacije, »Našo Moč«. Bil je izredno delaven in agilen mož. Kršćansko socialna organizacija je dolga leta slonela zgolj na njegovih ramah. Bil je izborni agitator za klerikalno stranko, ki se ima za marsikateri svoj uspeh zahvaljevati delu in trudu pokojnega Moškerc. Osebnost je bil pokojnik dobra duša, ki namenoma ni nikomur storil nič zalega, pač pa je skušal vsakomur kolikor je bilo v njegovih močeh, pomagati. Znan je bil kot poštenjak, zato so ga čislali vsi, ki so ga poznali, tudi njegovi politični nasprotniki. Pri zadnjih običajnih volitvah je bil Moškerc izvoljen tudi v občinski odbor, kjer je bil neumorno na delu, saj je baš njegova stranka imela v svoji delegaciji prav malo sposobnih sil. — Pogreb bo danes ob 17. z Dunajske ceste na pokopališče k Sv. Križu. Bodu mu ohranjen blag spomin!

— Davčna šola v Beogradu. Prihodnji mesec se otvori v Beogradu davčna šola, v katero se sprejme 80 dijakov, ki so do vršiti šesti gimnazijski razred. Revnejši dobijo podpore 700 dinarjev. Vpisovanje se prične 25. avgusta. Predavanja trajajo dve leti. Šola je osnovana moderno in bo mogla nuditi novi generaciji davčnega uradništva vse potrebno strokovno znanje.

— Ustavljen list. »Srpska Rijeka« organ bosanskih radikalov, je prenehal izhajati.

Datum na čekovnih polnočnicah. Po zadnji odredbi ravnateljstva poštne hranilnice ne smejo pošte sprejeti nobene polnočnice, na katero ni pošiljatelj napisal dne in leta nakazanega zneska.

— Žrtve katastrofalne neurja. Kolikor je do sedaj dognano, je strahovita elementarna neizgoda zahtevala okoli 20 človeških žrtv. Najbolj žalostna usoda je zadela družino Aličev v Ločnici. Od družine so utonili: Katarina Aleksejevičeva in njena 2. letna hčerka, Marija, 12letni Alojzij Alič, 15 letna Angela Aličeva in 17letni Vinko Alič. Nadalje so iz Sore potegnili nekoga 50letnega moškega, ki je utonil v Hrastnici in iz Ločnice 14letnega Ludvika Semica in hlapca Miho Justina. — V Polhovem gradu je utonil posestnik Maček in njegov 18letni pastir. Žrtve katastrofe je postala tudi 18 letna Šiferjeva. — Ostalih žrtv od sedaj še niso našli; pogrešajo pa še deset oseb. — Škoda gre v milijone in je samo v ločnici dolini precejšena na tri milijone dinarjev.

— Oropan državni denar. Okrožna finančna uprava v Peči je poslala svojega uradnika Radoja Mirkovića v Skopje, da dvigne pri podružnici Narodne banke 2 milijona dinarjev. Mirković je ta denar dobil izplačan in se je 1. avgusta vračal iz Kosovske Mitrovice s avtomobilom v Peč. Preje je oblasti izvestil, da nosi državni denar ter jih naprosil, naj ukrenejo vse potrebno za njegovo varnost. Iz Mitrovice so z njim potovali: dva šoferja in pet privatnih oseb. V Rakovski občini, ki je samo 26 km oddaljena iz Peči, jih je med dvema orožniškima postajama, ki sta od daljnih druga od druge samo pol kilometra, napadla oborožena četa, odzvela Mirkovića državni denar v znesku 2 milijonov ter oropala tudi vse njegove sopotnike. Mirković izjavlja, da je bilo v okrožju srbskanskem dobro preiskrbljeno za njegovo osebno varnost, dočim na teritoriju meto. hilskega okraja ni oblast prav ničesar ukrenila, da bi se preprečil roparski napad na državni avtomobil.

— Oh, ta ljubezen. V nedeljo zvečer se je v nekoliko vinjenem stanju s izlozom zastrupil 26 letni hlapec Anton Ižanc. Popil je precejšnjo količino izloza in je padel v nezavest. Avizirana je bila takoj rešilna postaja, naka je bil Ižanc s rešilnim vozom prepeljan v bolnico. Baje je izvršil samomor radi nesrečne ljubezni, ker ga je zapustila njegova ljubica Jožica. Njegovo stanje ni opasno.

— Skrivnost župnišča pri Sv. Jakobu v Slov. Goricah. Iz omenjenega kraja poročajo, da so našli v tamošnjem župnišču na podstrežju okostje novorojenčka. Otok je moral biti med tramovjem položen še pred leti. Uvedena je bila stroga preiskava.

— Brivnica bodo v petek na praznik dopoldne odprte.

— Demisija župana v Sisku. Župan mesta Sisek na Hrvatskem dr. Aleksander Valenteković je odstopil.

— Tragičen slučaj na Sušaku. Na Sušaku je uradnik Milen Sabljik s lovsko puško po nesreči ustrelil svoj 17 letni nečakinja Blanko Budner. Devotica je bila takoj mrtva. Sabljik je bil aretiran.

— Vlom v cerkev. V Vidmu pri Ptujju so neznan storilec v tamošnjo cerkev in odnesel monštranco, več kelihov in druge cerkvene dragocenosti. Skupna škoda znaša 25.000 Din.

— Konj ubil deklico. V Zagrebško bolnico je bila pripeljana 7 letna Marica Papić iz Pušče Bistre, katero je udaril konj s kopitom po glavi. Dekletce je včeraj padlo poškodbam.

— Poškodben samomor v Beogradu. V soboto zvečer se je v Beogradu ustrelil Franjo Pileš, trgovec iz Zagreba. Ustrelil se je v prsa. Njegove poškodbe so težke. Motiv samomora ni znan.

— Nenadna sreča. V Sarajevu je dobil ruski uradnik Vasilij Znamenkov vest, da je podedoval pol milijona švicarskih frankov. — Služkinja Mara Stojanović je zadela pri zrebanju sreč 150.000 Din.

— Policijske prijave. Tekom zadnjih 24 ur so prispelje sledeče ovadbe: tatvine 4, kaljenje nočnega miru 6, cestno-policijski red 30, navijanje cen 2, pasji kontumaci 4, prekršene policijske ure 2, prehitra vožnja 1, nedovoljena igra v gostilni 1.

— Aretacije. Radi postopanja je bil prijat Glavač Alojzij, radi pijanosti Henec Fran, radi javnega nasilstva Legat Ciril, radi pijanosti Verbič Ignacij, radi beračenja Antonija Rode, radi poverbe Klačnik Leon in radi neplačane zapitke Horvat Adolf.

— Tatvine. V klavni se je pojavil prijatelj mesa, ki je odnesel mesarici Mariji Ham 7 kg sala, Mariji Rihterjevi 4 kg slanina in 5 kg črvesne masle.

— Modna trgovina Zibert se je preselila iz Pernerove ulice na Kongresni trg poleg Nuešne cerkve in se toplo priporoča cenj. občinstvu.

— Vremenska napoved. Severne alpske dežele: Večinoma lepo, toda nestanovitno vreme, bolj toplo in viharno. Južne Alpe: Nebo se bo polagoma pooblačilo, bolj toplo in južni vetrovi.

Iz Celja.

— Seja občinskega sveta celjske okoliške občine. V nedeljo 10. avgusta se je vršila že četrta seja novo izvoljene občinskega odbora pod predsedstvom najstarejšega odbornika g. Stribarja. Seja se je sklicala po naročilu srezkega poglavarstva, da se z žrebom določijo mesta vsem občinskim svetovalcem, ker je z volitvijo bilo ugotovljeno le prvo in zadnje mesto. Na dnevnem redu je bil takrat bila tudi volitev odsekov. Svetovalci za 2., 3., 4. in 5. mesto so bili izbrani po sledečem redu: g. Strenčan Jurij (SLS), g. Jelen Franc (soc.), g. Baebler Baltazar (GS) in g. Hrstnik Valentin (soc.). Odsekov se je ustanovilo 6 in sicer: 1. finančni, gospodarski in pokopališki odsek (7 članov, preds. g. Baebler, nam. g. Mihelič); 2. cestni, stavbeni in elektrifikacijski odsek (7 čl., preds. g. Kukovec, nam. g. Strenčan); 3. personalni, zdravstveni in šolski odsek (8 čl. preds. g. Kukovec, nam. g. Koren); 4. obrtni in stanovanjski odsek (7 čl., preds. g. Mihelič, nam. g. Založnik); 5. ubožni odsek (13 izvoljenih članov in 2 virilisti, predsednik po dosedanjem običaju župan, namestnik podžupan); 6. računski odsek (7 čl., preds. g. Mihelič, nam. g. Fazarinc). Volitve so se izvršile po poprejšnjem sporazumu soglasno. Koncem seje je izrekel bivši župan gosp. Hrstnik stariim odbornikom zahvalo za marljivo sodelovanje, g. Kukovec pa je v imenu starega odbora izrazil dosežanju županu priznanje za njegovo objektivno in vestno gospodarsko delo v prid občine z željo, da bi se dosedanje plodonosno delovanje v isti smeri in z enakim uspehom nadaljevalo pod novim županom ob mirnem in stvarnem sodelovanju celega odbora. Na poziv g. Glinšeka je odbor nato z dvigom s sedežev izrazil sožalje g. Kukovcu povodom težkega udarca, ki ga je zadela z izgubo hčerke.

— Nova električna razsvetljava je privratak zagorela v nedeljo zvečer po celjskem mestu. Mesto je sedaj lepo in moderno razsvetljeno.

— Porodi se je v nedeljo v Celju g. Čiro Sadar, bančni uradnik v Celju, gđ. Angelco Vrbachovo, učiteljica v Celju. Čestitamo!

— Celjsko pevsko društvo je v nedeljo priredilo koncert v zdravilišču Dobral. Pevsko društvo je s koncertom, katerega je vodil pevovodja g. Ciril Pregelj doseglo lep moralni uspeh.

— Napad. V nedeljo zvečer okrog 10. se je vračal po Ljubljanski vesti proti domu delavec Ivan Verbek. Pred Kriščevo gostilno so ga napadli vojaki in ga s bajoneti težko poškodovali. Prepeljan je bil v celjsko bolnico.

— Nesreča. V soboto popoldne se je vozil posestnik Josip Godić iz Celja proti Petrovcem. Konj je nenadoma skočil in potegnil voz čez kup gramoza, vsled česar je padel g. Godić s voza in prišel pod kolo, katero mu je šlo čez levo stran pravega kolca, tako da je zadobil težke poškodbe. Bil je prepeljan v celjsko bolnico.

— Aretirala je v ponedeljek zjutraj celjska policija v bližini Medloga nekoga človeka, ki je imel v svojem nahrbtniku razno vlomilsko orodje ter stvari, katere je pokradel baje nekje v žalcu.

— Knjigovodski tečaj namerava prirediti trgovsko društvo v Celju v mesecu oktobru. Tečaj se bo vršil pod pogojem, če se bo priglasilo zadostno število udeležencev.

— Tombola gasilnega društva v Gaberju, katere se je vršila v nedeljo, kljub slabemu vremenu, je bila mnogobrojno obiskana. Po tomboli se je vršila dobro uspešna veselica.

Iz Maribora.

— Občinske volitve v mariborskem okrožju. V nedeljo so se vršile občinske volitve, kolikor do sedaj znano popolnoma mirno tudi v onih krajih, kjer je navadno prišlo do razburjivih nastopov. Volilne rezultate iz posameznih krajev priobčimo na drugem mestu.

— Klerikalne prireditve. V soboto in nedeljo je bilo v Mariboru po daljšem času zopet živahno življenje. Klerikalci so organizirali in sklicali t. zv. Mladinski kongres, ki se je pričel s dekliškimi dnevi in ki naj se zaključi s fantovskiimi dnevi od 23. do 24. avgusta. Od raznih krajev je prišlo ta dva dneva okrog 8000 žensk v Maribor med temi je bilo polovica starejših žensk. Največji naval je bil v soboto v Frančiškanski cerkvi. Spored je bil dobro organiziran, ne pa tudi tako dobro izvršen, kar se je opazilo pri celih trumah po mestu tavaajočih žensk ob času, ko so se vršila v dvorani palače Zadrudne gospodarske banke razna zborovanja. To se je opazilo tudi v nedeljo dopoldne, ko se je ob 10. uri na vrtu škofjskega dijaškega semenišča vršila slovesna maša, katero je opravil ljubljanski škof dr. Jeglič, pridiral pa domači škof dr. Karlin. Narodnih noč iz mariborskega okrožja je bilo zelo malo.

— Muzej mariborske bolnice na ljubljanskem velesejmu. Ljubljanski velesejem mu nudi tudi iz Maribora izredno zanimivo. Mariborska bolnica priredi namreč razstavo slik in preparatov nanašajočih se na spolne bolezni (primarij dr. Robič) ter na obolenja slepiča (primarij dr. Černej). Na razstavo pride v oboje svrhe nad 70 slik, ki jih je tekom daljšega časa v bolnici pod vodstvom zdravnikov naslikala znana slikarica gđ. Marčič. Pridruži se tudi razstava Protituberkulozne lige. — Docent dr. Matko.

— Zdravstvene razmere. Griža je v zadnjem tednu narasla na 3 slučaje, eden (otrok šolskega sluga Bauman) je umrl. — Inženjer Srečko Biber, ki je pred kratkim prišel v Maribor, kjer je bil nastavljen v delavni dr. žel. je po komaj enodnevem službovanju zbolel na angini in pri prodretju umrl na zastrupljenju krvi.

— Umrla je na tuberkulozi vrtnarjeva vdova Eliza Schönwetter.

Zdravstvo.

SOLNČNI ŽARKI.

Starodavni modrijani so domnevali, ne da bi vedeli to, kar uči zdaj kemija, fizika, fiziologija in zdravstvena medicina, da je solnce tista sila, ki nas hrani, ki nam daje moč in zdravje. To je razvidno že iz dejstva, da je bilo v onih časih mnogo narodov, ki so smatrali solnce za Boga, katerega so tudi primerno častili. V srednjem veku je zanimanje za solnce žarke ponehalo. V novejšem času so vzbudila klasična dela Rousseauja in odkritje ultravijoletnih solnčnih žarkov zanimanje za pomen zraka in solnce za človeško zdravje. Po znanosti se je, da je ta vpliv ogromen. Direktno opazovanje in eksperimentalni poskusi so dokazali, da je energija, ki jo potrebuje človeško srce za obtok krvi po žilah, nadalje delovanje žlečica za prebavo hrane, procesi, ki so potrebni mišicam za gibanje udov, dihanje in gibanje drobovja itd. itd., s eno besedo, da vsi pojavi v naši življenjski energiji niso nič drugega, nego delovanje tiste energije, ki jo imajo v sebi solnčni žarki. Zato je razumljivo, da higijena priporoča človeku, naj se giblje in dela čim delj časa na prostem če pa to ni mogoče, naj bodo delavnice ali stanovanja izpostavljena neposrednemu vplivu solnčnih žarkov. Solnce naj si je v stanovanju ali delavnici vsaj 2 uri na dan. V slučaju pa, da tudi to ni mogoče, naj bo stanovanje ali delavnica urejena tako, da lahko pride do vsakega kotlička vsaj dovolj dnevnega svetlobe. To zahteva higijena, ker je nedvomno dokazano, da so ljudje in živali, ki so izpostavljeni vedno ali vsaj delj časa vplivu solnčnih žarkov, bolj zdravi, močnejši in v borbi za obstanek bolj utrjeni, kakor ljudje, ki se boje solnce.

Ta pomen svetlobe in posebno še solnčnih žarkov za naše zdravje je zbudil že pri starodavnih narodih misel, da morejo ti žarki ozdraviti marsikatero človeško bolezen. Poskusi v tem smislu so zelo zanimivi in poučljivi. Je več teorij glede zdravstvenega svojstva solnčnih žarkov, toda najbolj prikladna za popularno razlago tega problema je takovska pigmentacija. Vsakdo ve, da postane naša koža, če je dolgo na solncu, najprej zelo občutljiva, potem pa potemni, ali kakor pravijo znani stveniki — koža pigmentira. Ker je anatomska slika zagorelosti povsem slika na vnetju, so še nedavno mislili, da jo povzroča toplota solnčnih žarkov, pigmentacija da pa izvira iz tistih solnčnih žarkov v kombinaciji s vplivom zraka. Ta domneva je seveda napačna.

Čim bližje žive ljudi ekvatorju, tem bolj je njihova koža pigmentirana — pri črnih je črna — in nasprotno. V tem smislu je samo posebi umerno, da ima podoben vpliv na pomen solnčnih žarkov za barvo kože izven vsakega dvoma. Črnci, ki živijo nekaj časa v Evropi postanejo bolj beli, Evropejec v tropskih krajih pa potemne. Srečujemo v barvi kože pod vplivom solnčnih žarkov nastane po mnenju nekaterih učenjakov zato, ker so v solnčnih žarkih kemično zelo aginji žarki, ki vplivajo na celice na naši koži tako, da se z ene strani izdeluje v njih pigment, ki ohrani organ, sem pred premočnim vplivom solnce, s

druge pa zbirajo in zadržujejo ta vpliv za globoke in oddaljene celice našega organizma, ki niso izpostavljene neposredno vplivu solnčnih žarkov. Pod vplivom solnčnih žarkov se neprestano tvori pigment v koži. Raznaša se povsem našim telesu in predstavlja, kakor trdi neki učenjak, transformator solne svetlobe v življenjsko energijo. Posamni drobci pigmentov izločajo, ko krožijo po krvi, transformirano življenjsko energijo. Ti delci pigmentov igrajo v našem organizmu slično vlogo, kakor premog ali les, ki ima v sebi solčno energijo ter jo izloča, kadar gori. Drugi učenjaki so mnenja, da služi pigment samo v zaščito kože pred kemično močnimi žarki, kri v naši koži, ki je pod neposrednim vplivom solnčnih žarkov, pa da jih absorbira in raznaša svetlobno energijo po vsem našem telesu.

Doslej še ni točno dognano, da li raznaša svetlobno energijo po vseh naših celicah pigment ali kri, toda dokazano je, da se pod neposrednim vplivom solnčnih žarkov naš organizem okrepši, da atrofija mišic izgine, da se prebava pospešuje in da grede sploh vsi procesi v našem organizmu bolj redno in hitro. Številni poskusi zdravnikov so nedvomno dokazali, da je mogoče s pomočjo solnčnih žarkov ozdraviti skoraj vse tuberkulozne bolezni v kosteh, plevrit in dr. Dandanes se smatra operativno lečenje kostne tuberkuloze za napačno. Ne le v planinskih in primorskih sanatorijih se zdravi mnogo bolnih in bolehnih temveč po opredeljenem zdraviliškem načrtu se more človek zdraviti s solnčnimi žarki, ki povzročijo v boljše vplivajo solnčni žarki v visokih krajih, ker tam ni prahu in vlage. Isto velja za solčne žarke na morski obali, ker odsevaajo z vodne gladine mnogi žarki, ki jih na suhem ni.

Zdravnika Bernhardt in Röllner, ki jih smatrajo vsi za kapacitete glede lečenja v visokih krajih, smatrata pigmentacijo kože vsled solnčnih žarkov za zelo dobro znamenje — čim močnejše in hitrejša pigmentira človek v solnčnih kopelih, tem bolj zdrave in koristne so zanj. Ljudje, čilji koža ne pigmentira pod neposrednim vplivom solnčnih žarkov, ne smejo ostati dolgo na solncu. Njim so solnčni žarki nevarni. Si, cer pa je najboljše, če se ravnamo po kmetu, ki ne pozna rokavic in je večji del svojega življenja izpostavljen direktnemu vplivu solnčnih žarkov. Vsem, zlasti pa deci je priporočati, da ostane čim delj časa na solncu, ki prinaša človeku trdnost zdravja, dobro voljo in veselje do življenja.

Društvene vesti.

— Zabava Saveza graf. radnika. Kakor čujemo, priredi ljubljanska podružnica Saveza Grafičnih Radnika (ca) ob priliki poseta grafičnega perverskega društva »Sloga« iz Zagreba v nedeljo dne 17. avgusta 1924 veliko veliko vrtno veselico združeno s pevskim koncertom v senčnatem vrtu Narodnega doma v Ljubljani. Priprave so v polnem teku.

Poizvedbe.

— Zgubila se je v ponedeljek zvečer v Tivoliju zelena usnj. roč. torbica. Najditelj naj jo odda vratarju Jadranske banke. Kot nagrado naj si obdrži gotovino.

Drobiž.

— Ameriški humorist v Berlinu. Ko je znameniti ameriški humorist in dramatik George Ade na svojem potovanju po Evro. prišel tudi Berlin, se je na vprašanje po svojih vtisih izražal ne preveč povojno. Kulture željni Američani, ki se je naveličal ogromnih ameriških velemetov in se zaril v pragode, se je končno obrnil k Evropi, da bi našel pravo kulturo. A to se mu v Berlinu ni posrečilo. »Berlin je idealiziran Chicago«, je dejal Ade. »Novota tega mesta presenetljivo vpliva na Američana, ki si ogleduje mesto s klobokom in Baedekerjem v roki. Skopoca zemlje in spekulacija s nakupovanjem prostora cvete tu pravta, ko kot pri nas. Predmestja so prenapolnjena, na s pustimi stanovanjskimi kasarnami, hoteli. Nemški častniki in uradniki se mu zde smešni. Ne vem, kaj sicer znanjo, kar pa se tiče občudovanja samega sebe, se gotovo ne morejo ničesar več naučiti.« Po cestah je videl Ade le slabo in neizbrano oblečene ljudi. Posebno pa se je mrazil nemškimi čevlji. »To je nekaj najodbojnejšega, kar dobim na svetui, je vzkliznil. »Ako imaš zjutraj še takega mačka, se ne moreš smotiti in jih zamenjati, in sicer iz preproste razloga, ker s mirno vestjo lahko obuješ levi čevlji na desno nogo ali desni čevlji na levo nogo. Ako hočeš, jih lahko tudi obrneš in nosiš pete v spredaj.«

— Romanje dunajskih židov na grob Teodorja Herza. Dne 31. julija 1904. je umrl v Bdbachu in bil pokopan na dunajskem pokopališču v Döllingu vodja zlonistič. Teodor Benjamin Herzl, ki je vse svoje življenje posvetil ureditvi svetovni vojni izpolnjeni ideji, vrniti Palestino židom. Dr. Herzl je delal za zlonistiško misel veliko propagando in je celo osebno prošil papeža Pija X., da bi njegove težnje podprl. Hvaležni židje dunajski in iz okolice so priredili sadni terek obisk Herzlovega groba. Več kakor 25.000 židov je defiliralo pred njegovim spomenikom.

— Solnčniki iz kože. Solnčniki je bil do sief vedno srčen in fin izdelek, ki se je odlikoval po svoji lahkotni. Ali tudi solnčnik se mora izpremeniti in zato se sedaj rabi solnčnik iz kože. Sicer zveni to nekoliko čudno, toda ako opazujemo te razkošne solnčnike iz najfinije ševrovske kože, kako se ubranjujejo pred prvimi solnčnimi žarki v svojem rdečem ali modrem razkošju, pozabljamo na težo materijala. Tudi ročaj mora biti prilično večji nego je bil doslej. Sicer pa so taki solnčniki zelo praktični, ker obvarujejo pred zavedavimi solnčnimi žarki bolje, nego prejšnji iz prozornega blaga in predvsem — moderni so. (Po »Cal. Rep.«)

Gospodarstvo.

Proti zakonu o taksah in pristojbinah.

Notarski kolegij je na svojem zborovanju dne 29. junija t. l. sprejel glede zakona o taksah in pristojbinah resolucijo, ki jo je predložil delegaciji ministrstva financ v Ljubljani.

Resolucija se glasi:

Zakon o taksah in pristojbinah z dne 25. oktobra 1923, Uradni List 368 ex 1923, je v celoti neveljavna, netočen in nesocialen. Manjka mu pa predvsem preglednosti. Vidi se mu na prvi hip, da pri sestavi tega zakona niso sodelovali faktorji, ki poznajo prometne razmere v Sloveniji in so pozna, li tudi stari avstrijski prisilobinski zakon. Proizvodi pa je ta zakon vsled tega veliko zmedenost med juristi in narodom, ker si ga je vsak razlagal po svoje. Ko je zakon izšel, skušala je te nejasnosti odpraviti enaka, sklicana po nadsodišču v Ljubljani, katere so se udeležili sodniki in zastopniki odvetniškega in notarskega stanu. Pa tudi ta enaka ni mogla odpraviti nejasnosti in netočnosti zakona. To dokazujejo najbolj dopisi ministrstva financ generalne direktorije posrednih porez za ministrstvo pravde o dvomih, nastalih glede uporabe taksnega zakona. Ti dopisi odnosno razlaganja taksnega zakona pa niso odpravili dvomov, nastalih glede uporabe taksnega zakona, pač pa so proizvedli nove dvome in še celo poostrihlo določila taksnega zakona. Tako določuje tar. post. 139 t. z., da znaša taksa za izbris ali znizbo vseh vrst zavarovanja, če se ne izdajo sklepi, 20 Din, če se pa izdajo odločbe ali pismeni nalogi pa 50 Din.

Stoji, da gospodje, ki so sodelovali pri tem zakonu, niso poznali zemljičnega zakona, ki je v Sloveniji in Dalmaciji v veljavi. Če bi se pa seznanili z ustrojem zemljičnega zakona, bilo bi jim jasno, da mora zemljičnjaki sodnik na vsak zemljičnjaki predlog izdati sklep, ne izdaja pa odločb in ne plemenitih nalogov.

Zato pa določilo taksnega zakona, da je plačati taksa 20 Din, če sodnik ne izda sklepa, naravnost nasprotuje zemljičnjaki, nemu zakonu, ker mora sodnik izdati sklep in je tedaj to določilo popolnoma nepotrebnost. Vsesled dopisa generalne direktorije posrednih porez na ministrstvo pravde z dne 5. marta 1924 št. 9602 točka 1 pa se plačanje te takse ne nanaša samo na brisanje onih pravic, ki so določene v tar. post. 139, temveč tudi na brisanje služnosti, odkupne pravice, prepovedi odtujitve in obremenitve, užitnih pravic itd. Ta določila pa utemeljuje naravnost razširjenje taksnega zakona, odnosno tar. post. 139. Upoštevati je pa treba, da je taksa za izbris po 50 Din za vsako terjatev absolutno previsoka in da nikakor ne kaže, raztegniti jo tudi na izbris raznih pravic.

V naši zemljičnjaki knjigi je vključeno, val še mnogo terjatev, ki znašajo manj nego 5 Din. In za zbris takih terjatev naj plača stranka po 50 Din?

Ta taksa, če se že upelje, bi morala biti progresivna, ne pa za vse terjatve enaka. V interesu občinstva, pa tudi v javnem interesu je, da se na obstoječe terjatve in pravice zbršijo iz zemljiške knjige. Kdo pa bo danes vbrisoval malenkostne terjatve in pravice, če mora plačati od zbrisa vsake terjatve 50 Din?

Nasla zemljiška knjiga, ki je bila doslej najvažnejša javna institucija, ki zbirala največji ugled v javnem življenju, bi prišla zopet v nered, ker se bodo plačani dolgov in neobstoječe terjatve kopičile, ne pa zbrisale zaradi previsoke takse. S tem pa bo v prvi vrsti trg kreditnega, ki ima na ta način obremenjeno posestvo.

Le mimogrede naj omenimo, da je stavri avstrijski pristojbinski zakon, ki je do bro vedel, kakaga veljkanskega pomena je zemljiška knjiga, določil, da je zbris terjatev in pravic, ki znašajo do 100 gl. = 200 K, kolika prost (zakon z dne 31. marca 1875 št. 52 dr. z.).

Vsesled točke 12 tega dopisa se mora plačati takse po tar. post. 138, oz. se odpiše parcela od neobremenjenega posestva in se pripíše k obremenjenemu posestvu. Po tej točki je to smatrati za razširjenje obremenitve, kar pa ne velja po zemljičnjaki, nem zakonu.

Razširjenje zastavne pravice nastane le tedaj, če hipotekarni dolžnik hipotekarnemu upniku, kateremu prvotno za njegovo terjatev zastavljenemu zemljišču ne nudi po njegovem mnenju dovolj varnosti, dovoli, da se sme v večjo varnost njegove terjatve vključiti zastavna pravica tudi še pri drugih njegovih, doslej nezastavljenih zemljiščih. Slednji, da se odpiše parcela od neobremenjenega posestva k obremenjenemu, so le zelo redki, zgodijo se pa navadno tedaj, če so na dotičnem posestvu vključena taka bremena, ki so ali že zastavljena ali že poravnana in jih moli pridobitelj v doglednem času zbrisati pustiti.

Sveda si bo pa lastnik desetkrat premislil, predlagati zbris takih neobstojećih terjatev in bremen, dokler velja določilo, da mora plačati od zbrisa vsake terjatve ali bremena po 50 Din takse.

Ta točka nadalje določuje v primerljajih, da se odpiše parcela od obremenjenega posestva brez prenosa bremen, da se mora v tem primerljaju plačati takse po tar. p. 139, ako se pa odpiše s prenosom bremen, pa po tar. p. 138 taksnega zakona. To določilo je najbolj krivično. Pogledmo si, kako ta stvar praktično izgleda.

A je pridobil od B parcelo za določeno vrednost 500 Din. Na prvotnem posestvu, od katerega naj se ta parcela bremena prosto odpiše, so uknjiženi nastopni upniki:

C za	100 Din
D za	50 „
E za	25 „
F za	1000 „
G za	250 „

Vai ti upniki dovolijo novemu pridobitelju, da sme pridobiti parcelo odpišati brez prenosa njih terjatev. Z ozirom na to, bi moral novi pridobitelj plačati, ker odpiše parcelo brez prenosa teh terjatev, takse petkrat po 50 Din, t. j. 250 Din.

Drugi primerljaj. A je pridobil od B parcelo v vrednosti 500 Din ter jo odpiše od njegovega obremenjenega posestva s prenosom bremen, ki znašajo skupaj 250 tisoč Din.

V tem primerljaju bo moral pridobitelj plačati po tar. p. 138 takse v znesku 2500 Din, rec: Dvatisočstopen dinarjev. Ali ni to gorostasno, da se plača za odpiše parcelo v vrednosti 500 Din takega v znesku 2500 Din?

Tudi v tem slučaju ni govora o razširjenju zastavne pravice, ker je bila dotična parcela še prvotno zastavljena za bremena v znesku 250.000 Din.

S temi določili je posegel takeni zakon v živo meso manjših posestnikov, ki takih hudih bremen ne morejo prenesti.

Po točki 13 tega dopisa uporabljati je tar. p. 139 in 38 taksnega zakona tudi tedaj, če upnik dovoli, da se sme parcela odpišati od posestva brez prenosa njegove terjatve. Doslej so se take odpisne izjave kolikoval s kolkom za 2 Din.

Praktičen zgled. A je pridobil od obremenjenega posestva parcelo v vrednosti 500 Din. — Na dotičnem posestvu je inbra-buliran C za terjatev v znesku 250.000 Din ter dovoljuje z ozirom na to, da mu nudi ostalo posestvo dovolj varnosti za to njegovo terjatev, da se sme te parcele odpišati brez prenosa te njegove terjatve. Po tej razlagi bi se morala ta odpisna izjava kolikovati s kolkom po 1250 Din, rec: Edentisočvestopetdeset dinarjev, vrhu tega pa je še pri odpisu plačati takse 50 Din po tar. post. 139 t. z.

Pripomniti moramo, da so nekatera sodišča še vedno naziranjna, da je take odpisne izjave kolikovati s kolkom po 2 Din. Ta ka nesigurnost vlada toraj v našem taksnem zakonu!

S tem določilom je ogrožen ves zemljičnjaki promet in se bodo ustavile vse zemljičnjaki transakcije ako se ta določila tako ne odpravijo ali vsaj precej omilijo.

Vsesled nejasnosti taksnega zakona pa vlada pri sodiščih razno tolmačenje tega zakona.

(Konec prihodnjici.)

Platnena industrija.

Industrija platnenih izdelkov, družba z o. z. Jarše, pošta Domžale, Slovenija SHS.

V vseh panogah gospodarstva se po stopoma vrši industrializacija domačih obrti. Primitivna lesena priprava se unika železnemu stroju, idlične prostore koč za menjuje tvornica s svojimi velikimi dvorami, utrudljivo ročno delo nadomešča električni pogon. Kvantiteta izdelkov se nenavadno dviga, kvaliteta se izboljšuje. Tudi v socialnem oziru prinaša ta preobrat koristi, ker je zaposlitev mogoča tudi tam, kjer dotična obrt nima tal.

Tako izpodrivajo železni stroji tudi lesene stavbe. Kdor pozna belokranjsko domaćo obrt tkanja in venzenja, bo z velikim zanimanjem primerjal in zasledoval različice, ki se v industriji, ki stremi za tem, da viša isti kakovosti množino izdelkov s potvornica ni, ker temelji ves obrat na istem močjo elementarnih sil. Nova siler tudi tvornica ni, ker temelji ves obrat na istem sestavu kot pri ročni obrti, vendar je uspeh pri mašinaciji nedvomno kolosalen.

Slovenija ima samo eno tvornico platnenih izdelkov, ki obratuje v Jaršah pri Kamniku. Tam kjer je stal nekoč Majdičev mlin, se širijo sedaj popolnoma novo in moderno opremljeni objekti. Industrije platnenih izdelkov, koje ustanovitelj je naš veleindustrijalec Peter Majdič. Industrija ima svoj železniški tir, ki je speljan iz kolodvorja Jarše-Mengeš v 2 minuti oddaljeno tvornico. Poleg stanovanjske vile se širijo 3 veliki objekti in več manjših pritliklji. V glavnem objektu je v pritličju na desno nastanjena uprava s pisarnami, na levo in v ozadju so prostori za snovanje, namakanje, likanje, zlaganje platna. Zanimivi so v teh oddelkih stroji za snovanje (Abschermaschinen) in stroj munga za svetlikanje platna, ki je edini v celi Jugoslaviji. Zraven je strojni oddelk s turbino in generatorjem najnovejšega kova s električnim pogonom 120 HP. V naslednjem oddelku je stiskalnica, nato pa skladišče, kjer je pripravljen že številni naročeni izvoz v balah z originalno varstveno znamko (delo akad. slikarja M. Gasparija). V ozadju je glavna dvorana, kjer obratuje 90 strojev, med temi 22 širokih, ki tkejo platno, široko od 180—260 cm.

Iz pritličja vodijo stopnice v nadstropje, kjer šumi v večjem oddelku zopet 50 stativnih strojev. Orjaški ventilator čisti in menjuje neprenehoma zrak; okna so velika, svetla. V vrstah so pritrjeni stroji, za vsakim strojem delavka domačinka, ki vodi stroj. Povsod niti, kakor napete strune — tu bele, tam sive, tam pisane — med njimi streljajo čolnčki sem in tja, da jim komaj slediš z očmi in pred delavko narasča, se zgiba in se sveda platno. Takoj poleg nje je nekaj manjših oddelkov s stroji za pasme za vratila in sa omoove. Ves ta obrat je priprava za stativne stroje.

V posebnem objektu, ki stoji poleg glavnega poslopija pa vzbuja mnogo pozornosti 36 specijelnih Jacquardovih strojev, na katerih teče vsaka nit zase in se spaja na belem damastu v različne okraske, največkrat v cvetlice.

Stroji neprenehoma šume, zd se ti, da stojš v ogromnem ulnjaku. Iz predv: niti, prameni, vretenca, čolnčki osnova in končno stavin stroj, ki šumi in izklada surovo platno. Le, to gre skoz snovalni stroj, kjer se platno očisti, da ga potem poseben stroj namaka. Odtoč pokladajo platno pod mungo (teža 30.000 kg), da se platno lika svetli. S posebnim strojem ga še stiskajo,

zgibajo in zavijajo v originalne pošiljke. Irvos beleži navadno domače platno, grad, damast, cvilili, rube, prte, prtiče, brišče itd. najboljše kakovosti, ki se vse lah, ko meri s češkim platnom.

Končno je ta industrija tudi velikega pomena v socialnem oziru, ker zaposluje 180—200 delavnih moči iz kamniške okolice, največ je delavk. Za solidnost industrije jamči precizni veljkanski obrat, strokovnjaško nadzorstvo in številni izvoz. Najboljša reklama tega podjetja v Sloveniji pa je ravno ta solidnost domače industrije, ki ima na letošnjem velejarmu velik lastni paviljon J št 405, nasproti sejmске, mu uradu.

Dolžnost naših trgovskih krogov pa je, da se zatekajo v inozemski industrijam, ako imajo sredi Slovenije lastne solidne izdelke, ki po kakovosti presegajo marsikatero izdelke tujih družb. Režija je na ta način manjša, predmet cenejši in konzumenti zadovoljni — kar je vendar pogoj vsake res uspešne trgovine.

T. G. Merkur

★ ★ ★

—g Potovanje naših gospodarskih krogov v Pragi. Češkoslovaško-Jugoslovensko narodnogospodarsko udruženje v Pragi, ki je v preteklem letu pridrilo izlet češkoslovaških trgovcev, industrijalcev in obrtnikov v Jugoslavijo, je poslalo trgovski in obrtniški zbornici in Ljubljani dopis, v katerem izreka željo, da bi se priredil skupen izlet naših gospodarskih krogov na jesenski praksi veliki sejmi, ki se vrši od 21. do 28. septembra 1924. Poleg obiska velikega sejma je namenavan tudi poset najvažnejših trgovskih in industrijskih centrov češkoslovaške republike. Potovanje bi trajalo v celem 10 do 15 dni. Ker bi se z izletom vrnil poset, ki so nam ga napravili lansko leto češkoslovaški gospodarski krogi, a bi ti tudi poset trgovskih in industrijskih tržišč v češkoslovaški republik za vse udeležnike velikega informativnega in podučnega pomena. Želi zbornica, da bi se izleta udeležilo čim večje število naših trgovcev, industrijalcev in obrtnikov. Natančen načrt potovanja bo mogoče izdelati, ko bo število udeležencev vsaj približno znano. Za to prosil zbornica, da se blagovolijo javiti čimprej vsi, ki se nameravajo udeležiti potovanja. Vožnja bi stala (z uporabo sejmске legitimacije) z brzovlakom III. razred približno 685.02 Din, II. razred 924.60 Din. Za stanovanje in hrano je računati približno 250 Din dnevno.

—g Za povzdigo poljedelstva v Srbiji. Poljedelsko ministrstvo je odobrilo kredit 550.000 dinarjev za razširjenje državnih nasadnikov v Kavadaru in Skoplju, kakor tudi za pospeševanje trtnih nasadnikov v celi Južni Srbiji.

—g Šola za trikotarje v Bosni. Trgovsko ministrstvo namerava otvoriti v Sarajevu šolo za pletarstvo in prepletarstvo. Želi se, da se pritegne k temu delu v prvi vrsti ženski muslimanski svet.

—g Za uvoz naše moke v Češkoslovaško. Trgovsko ministrstvo je oddalo češko-slovaški vladi prošnjo za dovoljenje svojega uvoza naše moke v Češkoslovaško.

—g Godzina in planinska razstava v Tolminu. Kakor smo že poročali, se otvorila razstava 17. tm. v Tolminu in ostane odprta do 1. septembra. Veliko je zanimanja za njo med vsem tolminskim prebivalstvom. Zastopane bodo na razstavi vse panoge gospodarstva, velik prostor pa zavzame tudi domača obrt. Videlo se bo marsikaj originalnega, domačega, umetniško zanimivega. Tudi lovec napravilo svojo posebno razstavo. Priprave se vrše z vso naglico in razstavjalcev se priključa vedno več. Razstava bo v središču slovenske toliminske pokrajine, razstavljeni predmeti so last slovenskih domačinov, ali odbor ki ima vso zadevo v rokah, je sestavljen iz samih Italijanov, razum enega.

—g Sladkorne repe v Bolgariji pridelajo letos izredno veliko. Kampanja se ceni na 40 milijonov kilogramov, kar predstavlja dvakrat toliko, kolikor je potreba za domači konzum.

—g Dobave. Dne 10. septembra t. l. se bo vršila pri ravnatelstvu državnih železnic v Subotici ofertalna licitacija glede dobave vodomerne stekla.

— Dne 13. septembra t. l. se bo vršila pri ravnatelstvu državnih železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede dobave obročev za kolesa (tyres). — Dne 15. septembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri varstvu železnih železnic v Zavrču glede dobave raznih sestavnih delov za svetilke (stenja, cilindrov itd.); pri ravnatelstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave 70 ton plinskega kokska; pri ravnatelstvu državnih železnic v Subotici glede dobave spojin sredstev za gornji stroj (podvezic in ploščic za tračnice). — Predmetni oglasi s natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobave. Ravnatelstvo državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 190.000 kg klanih bukovih drv, suhih, 1 m dolgi. — Dne 19. avgusta t. l. se bo sklenila pri intendantu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba glede dobave 250.000 kg ovesa. — Dne 23. avgusta t. l. se bo vršila pri ravnatelstvu državnih železnic ofertalna licitacija glede dobave žarnic. — Dne 5. septembra t. l. se bo vršila pri ravnatelstvu državnih železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede dobave martinove jekla. — Dne 12. septembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri rav. drž. železnici v Sarajevu glede dobave raznih viljakov z maticami; pri rav. drž. žel. v Zagrebu glede dobave raznih potrebnih in inventarja za urade; pri rav. drž. žel. v Su. botici glede dobave stavbnega lesa (desk itd.). — Predmetni oglasi s natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

PESNIK, KI NOČE BITI POVABLJEN.

Londonka lepota mis Cornwallis-West je priobčila v »Century Magazine« pisma, ki jih je prejela od slavnega pisatelja Bernarda Shawa. Povabila je Shawa k zajtrku in dobila od njega odgovor: »Nikakor; kaj sem pravzaprav storil, da tako napada. te moje poznane navade?«. Ko mu je ne samo lepa, temveč tudi duhovita mis odgovorila: »Vaših navad ne poznam; upam pa, da niso tako robate kot vaše manire.«, ji je Shaw odvrnil: »Bodite pametna: Kaj naj pravzaprav storim? Ako zavrnem vabilo v konvencionalni obliki, sodijo, da preziram poznavstvo z vabiteljico. Ako se opravičujem na običajni način in jo hočem prepričati, da me zadržuje drugo vabilo, me povabi še enkrat; in če se opravičim šestkrat po vrsti, bo mislila, da imam osebnost kaj proti njej. Sveda mi preostaja tudi alternativa, da vabilo sprejemem; potem pa bom moral prestatl mnogo neprijetnosti in celo trpeti glad. Tako ne bom imel tega veselja, da bom v resnici v njeni družbi, razen če se slučajno snideva v Savoyški restavraciji. Tam bom dobil tudi svoj zajtrk, ker nesrečni živali in drugih stvari, ki jih mora ona pripravljati za druge ljudi, ne jem. Zato sem primoran delati preprosto in ako me povabite k zajtrku v družbi z drugimi ljudmi, prostodušno odgovorim: »No, čem!«. Ako pa bi mi predlagali kaj prijetnega, bi pravtako odgovoril: hočem. Da bi pa zajtrkoval z množico ljudi — mesožercev, to mi ni prijetno; razen tega bi kratil s tem svoj delovni čas. Nočem z vami zajtrkovati, nočem z vami obedovati, nočem vas posetiti, nočem se niti najmanj udeleževati vaših družabnih navad in vas sploh nočem poznati razen s posebnimi in prijateljskimi pogoji, pri čemer mora biti izključena množica ljudi, kojih tek mi nudite v zabavo. Če pa vam kadar koli lahko koristim, za to sem pripravljen, torej: jaz vam na razpolago. Na to vi gotovo odgovorite: »Najlepša hvala!«. To bi dejali vsakomur. Jaz tudi; veliko priznanje z moje strani pa je, pisati dami tako na dolgo in široko svojo zahvalnost, ki me je hotela poraziti s svojim povabilom k zajtrku. Tako! Tu imate!»

MARK TWAIN V ZAČARANEM HOTELU.

Ameriški humorist Mark Twain je posetil svečan obed, h kateremu ga je povabilo udruženje newyorških hotelov in restavracij. Mark Twain je prišel kakor navadno v svoji beli flanelasti obleki in je pri obedu privedel svoje priljubljene domislilice. »Da, gospod«, je dejal med drugim, »če ste še tako izborni trgovci, ampak ko sem pred leti s svojo hčerjo in dvema prijateljema potoval po Skandinaviji, sem na severnem rtiču naletel na hotelirja, ki mu kljub vaši spretnosti nista kos. Dospeli smo tja in izpraševali domačine, ali bomo se lahko dobili sobe v grand-hotelu. S pomembnim izrazom so nam odgovarjali, da je grand-hotel popolnoma zaseden. Ko smo vstopili v hotel, smo v resnici zagledali 60 plaščev, 80 dežnikov in palic ter vse polno kovčegov. Kljub temu nam je izjavil vratar, da stori za mogoče, kar je sicer nemogoče, in nam je takoj pripravil par sob v prvem nadstropju. Ko smo šli mimo jedilnice, smo čuli rožljati krožnike in zvneti kozarce — dejal bi, da si stotine ljudi ute. Ša svoj glad. Po hodnikih so tekali dečki, natakarike so telefonično naročale grog in čaj za gospode in dame po sobah, vratar je premetaval kovčke, postrežniki so nosili šopke — bila je slika prenapolnjenega hotela. Bili smo zelo trudni in smo se napotili spat. Povsem hodniku smo videli pred vrati, mi čevlje in čevljičke. Drugo opoldne smo stopili v obednico. V njej so stale tri dolge, krasno pokrite mize — toda ni smo bili edini gostje, vsi drugi so bili baje na izletu. Ko smo uto nato zopet šli mimo obednice, smo zopet čuli ropotanje kakor včeraj. »Aha, sem si mislil, sedaj si ogledam sopotnike«, zakaj razen poslov še nisem videl nikogar v hotelu. Kako pa sem ostrel, ko sem nenadoma odprl vrata in presenetil tri služkinje, ki so se med smehom, krikom in vikom podile okrog miz in tokle po krožnikih ter kozarcih. Malo kasneje sem zaslišal vratarja, ki je valil semintje prazne kovčke. Plašči so viseli tam za reklamo, čevlji so bili reklama, šopki reklama. Posli so se ves dan ukvarjali s tem, da so telefonirali imaginarnim ljudem, nosili nevidnim gostom jedila in plačali ter tekali za reklamo po hodnikih. Edini gostje v hotelu pa smo bili jaz, moje hčerke in moja dva prijatelja. — Ta je znal, gospoda moja!»

SIN ABDUL HAMIDA V VOJAŠNICI.

V drugem nadstropju neke vojašnice v Budimpešti, ki je prirejena za stanovanja siromašnih družin, stanuje tudi najstarejši sin bivšega turškega sultana Abdul Hamida — princ Abdul Kadir. Skumno z ženo imata štiri sobe. Negova družina šteje 6 članov, Sam princ s soprogom, dva sina, tašča in njegov tajnik. Od prejšnje številne služinčadi mu je ostal samo sluga, služkinja in kuharica. Nedavno so posetili turškega princa madžarski novinarji. Star je štiri deset let, izgleda pa mnogo mlajši. Izrazil je svoje upanje, da se mu posreči dobiti proces proti turški vladi, ki jo tožijo pregnani principi in princeze zaradi konfiskacij, je premoženja. Kakor znano so se naselili turški principi v raznih evropskih mestih. Nekateri žive na Dunaju, drugi v Parizu, tretji v Italiji. Abdul Kadir je hotel preživeti zadnje svoje proganstvo v Budimpešti. Tu si je kupil vilo, in ker ima diplomiro inženjerja, mehanika, je posređoval pri nekem madžarskem industrijalcu, da ga sprejme v službo. Svojo vilo je moral kmalu prodati, ker mu je začelo primanjkovati denarja.

V prostem času igra turški princ na vijolino, kar zna že od mladih nog. Iz detinstva se spominja zanimivega dogodka.

14 let je bil star, ko je nemški cesar Vilhelm posetil Carigrad. Sultan mu je predstavljal svoje tri sinove. Nekega večera, ko se je deca zabavala na vrtu, jo je opazil Vilhelm, ki je pristopil k nji, in vprašal ualega Abdul Kadirja, če je vojaško izvežban. Vilhelm je vzel vse tri prince in odšel z njimi na polje, kjer so se vsi skupaj 5 ur vežbali, ne da bi dovolil strogi militarist dečkom le trenutek odpočitka.

NEVARNOST NOVEGA VESOLJNEGA POTOPA.

V belgijskem mestecu Liege se je vršil pred kratkim mednarodni kongres naravoslovcov, ki so se bavili predvsem o novih uspehih tehnike in naravoslovja. Dopisnik budimpeštanskega lista »Az Est« poroča o tem kongresu med drugim: »Če bi lajik imel potrpljenje pazorno slediti dolgotrajnim in utrudljivim predavanjem, bi čul stvari, o katerih ni niti sanjal.«

Tako je n. pr. pariški univerzitetni profesor Barbier, priznan medicince, poročal o pomembnih uspehih, ki jih je dosegel pri zdravljenju tuberkuloze s sredstvom, sestavljenim iz soka orhidje. S pomočjo tega sredstva so se lažji slučajji tuberkuloze popolnoma ozdravili, dočim se je v težjih slučajih pacientov položaj poslabšal. Pariški zdravnik se je skliceval v svojem poročilu na izjave priznanih medicinskih osebnosti, ki so se prepričali o uspehih novega sredstva in izrazili mnenje, da je v obravnavanju tuberkuloze s tem odkritjem nastopila nova doba.

Belgijski geolog, prof. Bellot je razpravljal o nevarnosti novega vesoljnega potopa, ki grozi človeštvu. Večina je mnenja, je izvajal učenjak, da je bil na zemlji samo enkrat vesoljni potop. To mnenje pa temelji na zmoti. Ne enkrat, temveč dvaintrideskrat je zadelo zemljo ta strahovita katastrofa. Kakor hitro je začel naš solčni sistem v sfero kosmičnih megel, je nastal naš planet vesoljni potop. Ocean preplaval kontinente in prevrže vse geološke sestave zemlje. Ni izključeno, da je del sveta, ki ga imenujemo Evropa, nekoč ležal v Tihem oceanu in je bil prevržen povodom kosmične katastrofe. Hipoteza, da bo kosmična katastrofa, ki bo mogoče v prihodnjih stoletjih zadelo zemljo in jo premestila na drug del kontinenta, je vsekakor verjetna. Astronom Verunet se je bavil z dedno starostjo našega solčnega sistema. Izjavil je, da so bili astronomi preje mnenja, da je solnce stari več milijonov let. Uspejo je dokazati, da znaša starost solca komaj tri milijone let. Preračunalo se je tudi, da znaša največja hitrost planetov 1300 kilometrov v sekundi. V vsemirju ni nobene planeta, ki bi se pomikal z večjo hitrostjo. — Na kongresu se je razmotiralo še več sličnih vprašanj.

IŠČETA PIKOV DAMO...

Senzacionalno odkritje opisjske beznice v Beogradu.

Pred palačo »Ivice« v Dečanski ulici v Beogradu, se je v petek pozno zvečer ustavil luksuzni avto. Istopila sta dva elegantna, na gospoda in manjši od njih je takoj stopil v poltemni hodnik, dočim mu je večji sledil. Dospel do vrat sta pozvonila. Takoj so se odprla vrata, prijetna od znotraj z verigo, tako da ni nihče mogel notri. Poljavila se je neka oseba. »Iščeva pikovo damo«, se je oglašil manjši. »Morda bi nam lahko povedali, če je gospod Križ notri?«, je pristavil večji.

Pri imenovanju teh dveh imen so se vrata popolnoma odprla in oba gospoda sta vstopila v razkošno opremljeno predebo. Odložila sta površnike in klobuke in nato vstopila v jako luksuzno sobo, v kateri so na udobnih foteljih ležali ali sloneli elegantni gospodje in dame. Vsi so pili šampanjca in kadili. Oba namo prišleca sta se nekoliko časa zadržala v sobi, nato pa sta stopila v poleg se nahajajočo nič manj razkošno opremljeno sobo. Tu so se nahajale posebno oblikovane mizice, okoli katerih so istotako sedeli razni gospodje. Igrali so poker in na mizah so ležale cele množice tisočdinarskih bankovcev.

Gospoda sta se vsleda k eni mizici; manjši se je udeležil igre. Nekaj minut pred 12. je zopet pozvonilo. V tem hipu je majhni neznanec pograbil ves denar na mizici, potegnil samokres in zaklical:

»V imenu zakona, vaše legitimacije!« Še predno so se navzoči od strahu znašli, so že vdrli detektivni in stražniki v dvorano. Cela družba je bila mahoma obkoljena in presenečeni igralci so se morali po vrsti legitimirati. Nato je bila odrejena hišna preiskava, tekem katere se je ugotovilo, da je lastnik palače uporabljal poslopje za igralnico in opisjsko beznico. Tekom nadaljnjih reiskave se je odkrilo, da je imela tu svoj sedež dobro organizirana tolpa sleparskih igralcev, ki so lahkomišljenim Beogradčanom izvajali velike svote.

★ ★ ★

• Pergament z Davidovimi psalmi iz 13. stoletja so licitirali v Londonu za svoto 2200 šterlingov.

• Poroka lady Astorove. Predzadnje nedeljo je bila v Londonu poroka najbogatejše dedinje na svetu, hčerke ameriškega večkratnega milijardarja Astorja z ruskim princem Obolenskim. Alica Astorova je izpolnila 22. leto in je prinesla svojemu možu veljkansko doto v znesku enega milijona na angleških funtov. Nevestin oče je bil ameriški finančni magnat John Jakob Astor, ki je smrtno ponesrečil na morju, ko je utonil »Titanic«. Po zadnji očetovi volji se je izplačal njegovi hčerki na dan njene poroke milijon angleških funtov. Obolenski je vdovec po živi ženi, ki je bila grofica Aleksandrovna Barkalenska, in s katero se je dal nedavno tega sodno ločiti. Obolenskemu je jedva 33 let. Ako bi bila dotedaj še vedno odvisna od bogastva, bi moral biti zdaj Obolenski vsekako silno srečen človek.

LJUBLJANA

LATTERMANNOV DREVORED

VELIKI POTOVALNI CIRKUS COSSMY

Slavnostna predstava

se vrši

5195

v sredo, dne 20. avgusta 1924

točno ob 8. uri zvečer

z obsežnim vele mestnim sporedom. — Nastopajo prvo-
vrstni svetovni artisti in zveri. — Natančnejši spored bo
objavljen s plakati in z inserati v ljubljanskih dnevnikih.

Fedor Ljubov:

Kavarna „Pri dveh invalidih“.

Ali tudi to opravilo je imelo svojo zapreko. K zvižanju cigaret je spadal papir. Papir pa so imeli Vakaralovski in njegovi pomočniki pod ključem. Bicenke je preskrbel kneginji papir, za to pa ji odtelil od vsake sto cigaret dvajset. Teh ni plačal. Morala je vedno šele zbrati in zviti dvajset cigaret, predno je mogla računati z zaslužkom.

Tako se ni omeila svojega delovanja samo na kavarno »Pri dveh invalidih«. Po vsem Petrogradu je bilo videti po ulicah in lokalih staro sramotnim znakom na čelu. Kadar je šlo za cigarete, je bilo nieno oko izredno bistro, dasi ji je sicer vid že pešal. Če je zavohala kadilca, ga ni več izpustila iz rok. Sledila mu je za petami, dokler ni vrgel cigarete proč, in hlastno je segla kneginjina roka po tleči nesnagi.

In rila je v smeteh ... bogme ... rila je kakor svinja, rila je z golimi rokami ... v glupi maniji, da utegne najti tudi v smeteh en gram tobaka. Tako je šla ta zadeva deli časa, dokler niso iz-

dali ljudski komisarij dekreta o nacionalizaciji Asmolove tobačne tovarne.

Ta odredba pomeni preokret v zgodovini boljševiške prestolice. Dotlej smo bili v trgovini na drobno vsaj deloma svobodni. Zda pa je bil povsod uveljavljen zakon o pobijanju verižništva. Denunciacija je lahko spravila človeka v zapor, v Petropavlovski trdnjavo, v Sibirijo. Vsaj na papirju v Sibirijo. V resnici je bilo kazensko postopanje veliko bolj enostavno, zakaj mnogi obtoženci niso več prišli iz smrdljivih preiskovalnih zaporov.

Čezvičaja je delovala v gotovem oziru neverjetno naglo in točno.

»Kaj je to?«

»Zdi se mi, da sem vam nekoč že pravil o tem. Izredna komisija za pobijanje protirevolucije, spekulacije, službenih prestopkov itd., ki je imela svoj sedež v prefekturi v Gorohovi ulici in kateri je pripadal tudi Vakaralovski.

Površna in docela neutemeljena ovažba je zadostovala. Preprost rdeči gardist je bil tožitelj, sodnik in eksekutor v eni osebi. Čezvičaja se ni mnogo ukvarjala s sodnimi razpravami. Petrogradske ječe so bile prenapolnjene.

zlasti vlažne luknje v Petropavlovski trdnjavi, znamenite kleti, ki so pod površino Neve.

In res se je našel nekdo, ki je nasledel starj kneginji Veri Aleksandrovi Kozlovski za cel sovjetski tisočak in jo je ovažil zaradi trgovine s cigaretami čezvičaji.

Pisal se je ta mož Goldbaum ... nazival se je zaradi enostavnosti kratkoma Ruski, in stvar je bila gotova.

Izgubljeni milijoni so nagodili stari kneginji še to zadnjo in grozno reč.

S svojim bratrancom se je leta in leta tožila zaradi nasledstva po skupnem stricu in bratranču, ki je bil izgubil to pravdo še za starega režima, je prisegel, da se ji osveti.

Morebiti je tudi to rusko, ne vem in ne upam si trditi, beraška palica in Venerin znak osvražene kneginje mu še ni zadostoval. Fedor Fedorovič je še pravočasno obrnil plašč po vetru. Zavohal je svetovno revolucijo in zdaj je bil z dušo in telesom v taboru maksimalistov.

Njegova desna roka je bil baš Goldbaum, z drugim imenom Ruski, in ta je spravil staro kneginjo za tisoč sovjet-

skih rubljev, ki mu jih je dal v gotovini Fedor Fedorovič, v seznam verižnikov.

Beračica, ki je rila po smeteh, v seznamu verižnikov! Ali ni to originalno? Mar ni to boljševiško, ali ni to rusko, dosledno, hm?

Glas Petra Pavloviča Kukunova je pri tem vprašanju zagovestno zazvenel. Prevrgel se je in dosegel tako v zadnjih besedah najvišji discant.

Bogme, vesel sem bil, da je bilo v sobi temno kakor v rogu, zakaj groza me je bilo v tem hipu plamtečega ognja iz njegovih oči, ki bi ga raje ne videl, ker me je vedno spominjal nečesa, kar sem videl pred leti, ko sem šel v — — skozi oddelek za neozdravljive.

Zato tudi nisem pogledal Kukunova, ko si je zopet nekoliko opomogel in nadaljeval:

»Torej ... Brezročni general Di-benko je praznoval svoj rojstni dan, in boljševiki, ki jim mora tudi protivnik priznati velikodušnost, so dovolili, da je bila kavarna »Pri dveh invalidih« odprta vso noč.

Take ugodnosti so poznali sicer samo na otokih, kjer so slavili ljudski ko-

misarij s svojimi ljubicami in rdečimi gardisti ples in orgije. Sicer pa je bila povsod v mestu neprodna tema.

Ali tisto noč je bilo v Morski ulici izjemoma drugače.

Sekt je tekel v potokih. Sam vrag vedi, odkod so ga vzeli, imeli so ga pa vendarle. Bržkone iz Gorohove ulice št. 2. Če sledovi niso bili napačni, iz zaloga Zimmega dvorca ali celo iz Carskega sela ... Prišel je od nekod in bil je francoski sekt.

Kako bi vam to opisal? Kdor ni videl tega na lastne oči, kar ne more verjeti. Kneginje, princeze in grofice so kar norele za tem sektom. Vakaralovski ga je nalival v lončke in prisilil aristokracijo, da je bila iz njih kakor psi po tem, ki je pljunil v lončke ter jih postavil v kavarno na tla.

Sedel sem na odru za klavirjem — kakor slepec, zakaj najraje sem zatiskal oči, ker nisem mogel dolgo gledati tega ostudnega prizora. (Dalje prih.)

Glavni urednik:
RÄSTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Udruženje jugoslovenskih novinar-
jev, sekcija Ljubljana, javlja svojim čla-
nom tužno vest, da je njegov redni član,
gospod

Miha Moškerc

urednik „Slovenca“

danes zjutraj po dolgi bolezni preminil.

Pogreb pokojnika bo danes v torek ob
17. iz poslopja Zadržne zveze, Dunajska
cesta.

Ohranimo mu blag spomin!

Ljubljana, dne 12. avgusta 1924.

Odbor.

5204

Izdelovalca orodja

perfektnega za izdelovanje vijakov, z dobrimi priporočili in spric-
čevali potrebuje takoj tovarna
Fortis v Zemunu. Ponudbe
je poslati na poštni predal št. 21.
Zemun. 5196

Kurja očesa
odstrani hitro, absolutno zanesljivo
brez bolečin in brez nevarnosti!
Burgit

Izdelki Burgit
je izdal 18 let milijonkrat pre-
izkušeni in zdravniško priporočeni.
Proti običajnim (trdi koži) in kurjim
očesom saltevalje.

Kepanti obliž Burgit
(posebno velike izogovirke)
Potevni nog, pečenja in ožuljenja so
izogibljive.

s kopoljo za nogo Burgit
Dobiva se po vseh lekarnah,
drogerijah in zadnjih trgovinah.
Družba Burgit,
Freilassing (Bavari).

Claven
KURJA OČESA?
potem uporabljajte
„CLAVEN“!

Ime „Claven“ je zakonito
zavarovano!
„Claven“ je mast (torej no-
bena tekočina ali obliž), katere ta-
koj po prvem mazanju bolešine
ublaži in po 6 dneh kurja
očesa, žulje, trdo kožo
itd. popolnoma in brez bo-
lečin, s koreninami od-
strani!

Dobiva se v vseh lekar-
nah in drogerijah, a kjer
bi tega ne bilo, se prosijo, obrniti
se naravnost na proizvajatelja:

Lekarna in kosmet, laboratorij
Mr. M. Hrnjak,
Sisak (Hrvatsko). 5014

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Prodajalka

za modno in sportno tr-
govino (samo izurjena z
daljšimi izprijčevali) se
tako sprejme. — Pismene
ponudbe: Poštni predal
38, Ljubljana. 5124

Išče se potnik,

dobro vpeljan, ki bi pre-
vel malo kolekcijo do-
bro idočih izdelkov proti
proviziji. — Ponudbe na
upravo »Slov. Narod«
pod »Potnik/5193«.

Kupim

Pozor! — Pozor!
Plačam po najvišjih ce-
nah stare obleke, čevlje,
zložljive postelje, otro-
ške vozičke, pohištvo itd.
— Dopisnica zadošča, da
pridem na dom. — Mar-
tin Dramé, Ljubljana.
Sv. Jakoba nabrežje 29.
5182

Prodajam

Več starih oblek,

površnikov in sukenj —
prodajam. — Kongresni
trg 8/II, med 12.—13. uro.
5192

Dopisovanje

Mlad gospod

želi znanja z ločeno ženo
ali mlado vdovo. Ozira
se le na ponudbe s pol-
nim naslovom pod »Zve-
zda/5180« na upravo »Sl.
Naroda«.

Stanovanja

Mesečna soba

za konec meseca se išče.
— Ponudbe pod »Soba-
5203« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Soba za dijaka

iščem v bližini Tržaške
ceste. Event. dam sam
posteljo in perilo. — Po-
nudbe pod »Stanovanje
brez hrane/5202« na upr.
»Slov. Narod«.

10.000 Din posojila

se posodi na I. mesto
dotičnemu — kdor odda
stanovanje dveh sob in
kuhinje. — Ponudbe pod
»Posojilo/5198« na upra-
vo »Slov. Narod«.

Mesečno sobo,

meblirano, v centru
mesta — išče miren sta-
rejši trgovski potnik. —
Ponudbe pod »Mira-
stranka/5199« na upravo
»Slov. Narod«.

Nepremičnine

10 oralov kočnje

(otava, 2 sladka) se odda.
— Naslov pove uprava
»Slov. Narod«.

Parcela

pod Rožnikom naprodaj.
— Naslov pove uprava
»Slov. Narod«.

Večji bukov gozd

za sečnjo — kupim.
Cenji ponudbe pod »Bu-
kov gozd/5177« na upra-
vo »Slov. Narod«.

Razno

Namizno sadje,

sortirano, dobavim v le-
tošnji sezoni vsako mno-
žino. — Resni reflek-
tanti naj vpošljejo po-
nudbe s ceno na upravo
»Sl. Narod« pod »Sadje
5201«.

Zaloga klavirjev

in pianinov
najboljših tovarov Bö-
sendorfer, Czapska, Ehr-
bar, Hözl, Schweigho-
fer, Originag Stigl itd.
Tudi na obrok! — Jeri-
ca Hubad, roj. Dolenc,

Papir

za dekoriranje sejmskih
prostorov — nudi v veli-
ki izbiri tvrdka M. Tičar.
Ljubljana. 5168

»Wertheim«

blagajne
priporoča — Ljubljanska
komerc. družba, Ljublja-
na, Bleiweisova cesta 18.
3476

Gostilničarjem

in restavraterjem
se priporoča za nakup
papirnih servietov tvrd-
ka M. Tičar, Ljubljana.
3592

Izdelujem

sadne mline,
prvovrstne, z lahkimi po-
gonom, granitnimi valji
ter pocinjenim okovjem,
po ugodni ceni. — Inte-
resenti naj se obrnejo na
Rudolf Ravnikarja, klju-
čavničarja v Radečah pri
Zidanem mostu. 31/T

Šentjanški premog

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah in za promptno
dobavo 3554

Prodajni urad šentjanškega premogovnika
AND. JAKIL, LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.

5191

Restavracija

v Oficirskem domu ljubljanske garnizije odda se na javni
licitaciji, katere se vrši 18. avgusta ob 9. v Oficirskem domu
v Ljubljani (Kasarna vojvode Mišiča).

Ponudbeniki imajo položiti kavcijo 10.000 Din.
Od strani Oficirskega doma stavlja se restavraterju na raz-
polago potrebni prostori z inventarom in razsvetljavo.

Podrobna pojasnila daje kapetan Koprivec (komanda Drav.
div. oblasti, Zvezda, II. nadstr.) vsaki dan od 16. do 17.

Predsednik Ofic. doma brig. general: Sava P. Tripkovič.

CLAUDE FARRERE:

CIVILIZIRANCI

v prevodu Mirana Jarca, tisk in založba „Narodne
tiskarne“ v Ljubljani. Knjiga je zbudila v Franciji in
po vsem svetu velikansko pozornost, ker je prvi ev-
ropski književni roman, ki je na umetniški način
razgalil življenje Evropejcev in ljudstva tonkinske
kolonije v Vzhodni Aziji. Pisatelj opisuje zablode
tamošnjega prebivalstva s pretresujočo resničnostjo.
Knjiga se dobi v vseh knjigarnah. Cena broš. 20 Din.

Nove nakupne in prodajne možnosti

Vam nudi 2440

mednarodni dunavski semenj v Bratislavi

od 23. avgusta do 2. septembra 1924.

Kolizej — Oprema stanovanj

d. z o. z. 5153

LJUBLJANA — Gosposvetska cesta št. 13.

Pohištvo, tapetništvo, vzorci za stensko slikarjio.

Načrti in proračuni. Načrti in proračuni.

— Za časa velesejma stalna razstava. — Vstop prost. —

Posetite 5007
od 15.—25. avg.

IV. VZORČNI VELESEJ

V LJUBLJANI

NAJUGODNEJŠA PRILIKA

za nakup vsakovrstne najbolje in najcenejše robe tu-
in inozemstva.
Velesejmske legitimacije se prodajajo v denarnih zavodih
vseh mest in dajejo pravo

na 50 % znižano vožnjo
tudi na brezovlakah (razen S. O. E. in br. 3. 6.)

PRIRODNE KRASOTE SLOVENIJE
STANOVANJA PRESKRBLJENA.

Dnevne vstupnice se dobe pri blagajni za ceno Din 10.—

Šolske knjige

za ljudske, osnovne in srednje šole ter učiteljske,
licej in tehnično srednjo šolo ima v najnovejših
izdajah v zalogi

Narodna knjigarna, Ljubljana
Prešernova ulica št. 7.

Razpis nagrade.

Za dober načrt lepakov za našo novo **Volta žarnice** plačamo
kot prvo nagrado Din 1000.—
kot drugo nagrado Din 750.—
kot tretjo nagrado Din 400.—

Lepak mora izraziti, da so naše
nove „Volta“ žarnice
izvrstne kakovosti, da so kot
domači proizvod

iste vrednosti kot proizvodi inozemske konkurence, in da se odli-
kujejo posebno po

Izvanredno majhni uporabi toka,
dolgotrajni trpežnosti,
zelo močni jakosti svetlobe
in
najnižji ceni.

Načrte je vposlati do 31. avgusta 1924 z navedbo imena in natan-
čnega naslova. Za tri najboljše načrte izplačale se bodo gorenje
nagrade.

Volta d. d.,
domača tovarna električnih žarnic
MARIBOR

5200